

Vuosikertomus 2020

 HÄMEENMAA

SISÄLTÖ

Konsernin tunnusluvut	4
Hallituksen toimintakertomus 2020	5
Tilinpäätös 31.12.2020	12
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	18
Hallituksen esitys tuloksen käsittelystä	35
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	35
Tilintarkastuskertomus	36
Hallinto	39
Hallintoelimet	40

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liikevaihto milj. euroa	876,7	890,4	916,7	947,3	985,1	978,8
Liikeylijäämä milj. euroa	30,7	31,0	32,8	35,2	32,8	33,6
%:a liikevaihdosta	3,5	3,5	3,6	3,7	3,3	3,4
*Ylijäämä ennen satunnaisia eriä milj. euroa	27,3	27,8	30,7	33,4	34,0	35,4
%:a liikevaihdosta	3,1	3,1	3,3	3,5	3,5	3,6
Oman pääoman tuotto-%	8,3	8,1	8,4	8,7	7,9	7,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	8,5	8,7	9,2	9,6	9,1	8,3
Omavaraisuusaste, %	57,2	60,5	63,2	69,2	70,6	73,6
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen milj. euroa	22,0	40,4	51,1	41,6	62,1	62,4
%:a liikevaihdosta	2,5	4,5	5,6	4,4	6,3	6,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	2 096	2 027	2 072	2 061	2 122	2 072

Tunnuslukujen laskentakaavat

Oman pääoman tuotto-% =
$$\frac{\text{*tulos ennen satunnaisia eriä + arvonalentumiset sijoituksista - tilikauden verot} \cdot 100}{\text{oma pääoma + vähemmistöosuus (keskim.)}}$$

Sij. pääoman tuotto-% =
$$\frac{\text{*tulos ennen satunnaisia eriä + korko ja muut rahoituskulut + arvonalent. sijoituksista} \cdot 100}{\text{taseen loppusumma - korottomat velat - pakolliset varaukset (keskim.)}}$$

(pääomalaina on sisällytetty sijoitettuun pääomaan)

Omavaraisuusaste, % =
$$\frac{\text{oma pääoma + vähemmistöosuus}}{\text{taseen loppusumma - saadut ennakot}}$$

*vuodesta 2016 alkaen käytetty 'tulos ennen veroja'

Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuusinvestoinneista suoritettu määrä

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana = kokoaikaisia työntekijöitä tilikauden kokonaistyöntuntien perusteella

Toimintaympäristön kehitys

Suomen taloudessa ja yhteiskunnassa elettiin vuonna 2020 poikkeuksellisia aikoja maailmanlaajuisen pandemian levitessä Suomeen alkuvuonna. Yhteiskunnassa on koettu kuluvan vuoden aikana useita erilaisia rajoitustoimia, joilla on pyritty hidastamaan ja estämään koronatartuntojen leviämistä. Rajoitteilla on kuitenkin ollut merkittävä vaikutus tavaroiden ja palveluiden vaihdantaan. Suomen talous supistui vuonna 2020 Suomen keskuspankin mukaan noin 3,8 %, mikä on euroalueella keskimääräistä pienempi. Pienentyneellä talouden kasvulla on vaikutuksia talousalueen kykyyn käynnistää tulevaisuudessa investointeja. Mikäli koronarokotteet pystyvät saamaan aikaiseksi joukkoimmunitetin ja myöhemmin pysäyttämään pandemian, niin eri ennusteiden mukaan Suomen talous nousee yksityisen kulutuksen avulla lähivuosina yli kahden prosentin kasvuun. Suomi aloitti ensimmäiset rokotukset vuonna 2020 joulukuussa, ja vuoden 2021 aikana markkinoille odotetaan tulevan useampi koronarokote. Alkavan vuoden talouskasvu tulee ennusteiden perusteella olemaan 2,2 % kotimaisen kulutuksen kasvun ansiosta. Kasvuun kuitenkin vaikuttaa merkittävästi epidemian mahdollinen kiihtyminen alkuvuoden aikana, jolloin rokotteita ei ole vielä laajasti saatavilla. Työttömyyden kasvun ennustetaan vuoden 2020 aikana pysähtyneen ja kääntyvän laskuun vuoden 2021 aikana sekä palautuvan hitaasti pandemiaa edeltävälle tasolle lähivuosien aikana. Inflaation odotetaan olevan ensi vuonna noin prosentin luokkaa Suomessa. Korkotasojen oletetaan pysyvän poikkeuksellisen matalalla tasolla myös vuonna 2021, mikä osaltaan tukee talouden elpymistä.

Kaupan alan odotetaan jatkavan hidasta kasvua, mutta myös vähittäiskaupan kehitys on riippuvainen Suomen pandemiatilanteesta ja rokotesuojan onnistumisesta. Päivittäistavarakaupan volyymin kasvu on ollut voimakasta, ja kuluttajien lisääntynyt kysyntä on näyttäytynyt selvästi ruuan verkkokaupan lisääntyneinä tilauksina pandemian aikana.

Majoitus- ja ravitsemiskaupan toimialan odotetaan toipuvat täysimääräisesti vasta pandemian päätyttyä. Kansainvälisen turismin ja liikematkustuksen käynnistyminen tulevat nostamaan käyttöasteita, mutta toipuminen pandemiaa edeltävälle tasolle voi kestää vuosia. Ravitsemispalvelujen liikevaihdon arvioidaan pysyvän poikkeuksellisen alhaisella tasolla yhtäältä ihmisten välttäessä kontakteja ja toisaalta poikkeuksellisesta ravintoloiden asiakasmääriä rajoittavan lainsäädännön takia.

S-ryhmä

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti oli viime vuonna 11 625 M€, missä on vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna 0,7 prosenttia.

S-ryhmässä oli joulukuun lopussa 1 849 toimipaikkaa, kun edellisen vuoden vastaavana ajankohtana niitä oli 1 854.

Alueosuuskauppojen lukumäärä oli vuoden 2020 lopussa 19 ja paikallisosuuskauppojen kuusi.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi vuoden 2020 aikana 70 111 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli vuoden lopussa 2 453 715. Asiakasomistajille maksettiin yhteensä 358 M€ Bonusta.

S-ryhmän investoinnit olivat viime vuonna 642 M€, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 498 M€.

S-ryhmän yhteenlaskettu konsolidoimaton tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 199 M€ voitollinen, kun tulos edellisenä vuonna oli 367 M€. Osuuskauppojen yhteenlaskettu tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 235 M€ voitollinen, kun se edellisenä vuonna oli 299 M€. SOK-yhtymän tulos ennen veroja (IFRS) oli 36 M€ tappiollinen, kun se edellisenä vuonna oli 67 M€ voitollinen.

S-Pankin vuosi 2020

Vuoden 2020 lopussa S-Pankilla oli 3,1 miljoonaa asiakasta. Heillä oli käytössään noin 2,4 miljoonaa kansainvälistä maksukorttia. Verkkopankin ja S-mobiilin käytön mahdollistavat pankkitunnukset

oli vuoden loppuun mennessä ottanut käyttöönsä 2,1 miljoonaa asiakasta.

Vuoden 2020 lopussa 93 % kaikista kirjautumisista S-Pankin sähköisiin palveluihin tapahtui S-Pankin ja S-ryhmän palvelut yhdistävästä S-mobiili-sovelluksesta.

S-Pankin taustalla on vahva osuustoiminnallinen arvomaailma. Keväällä suomalaiset arvioivat S-Pankin Suomen vastuullisimmaksi pankiksi jo 8. kerran peräkkäin Euroopan laajimmassa vastuullisuustutkimuksessa.

S-Pankin omistavat SOK (37,5 %), S-ryhmään kuuluvat alueosuuskaupat (37,5 %), LähiTapiola Vahinkovakuutus (10 %), LähiTapiola Henkiyhtiö (3,5 %), LähiTapiolan alueyhtiöt (10 %) ja Elo (1,5 %).

100-prosenttisesti uusiutuvaa sähköä

S-ryhmän sähkönhankinnasta vastaa S-Voima Oy. S-Voima Oy hankkii S-ryhmälle sähköä markkinoilta sekä omistaa Gigawatti Oy:n, joka tuottaa sähköä tuulesta alueosuuskaupoille.

Osuuskauppa Hämeenmaa omistaa S-Voima Oy:stä 7,3 %. Vuoden 2020 aikana S-Voima Oy:n ja St1 Nordic Oy:n yhdessä omistama tuulivoimayhtiö Tuuliwatti Oy jakaantui, minkä seurauksena Siikaisten, Raahen ja Simo Leipiö II:n tuulipuistot sekä Simo Sarvisuon rakenteilla oleva tuulipuisto siirtyivät Gigawatti Oy:n omistukseen. Oma tuuli- ja aurinkovoimantuotanto kattoi n. 65 % S-ryhmän sähkönkulutuksesta. Vuonna 2020 S-ryhmän käyttämä sähkö oli 100-prosenttisesti uusiutuvaa.

Osuuskauppa Hämeenmaa -konserni

Bonuksia maksettiin 29,7 M€

Osuuskauppa Hämeenmaalla oli vuodenvaihteessa 166 342 asiakasomistajaa. Uusia asiakasomistajia liittyi vuoden 2020 aikana 359. Asiakasomistajatalouksia alueemme kotitalouksista oli n. 83,8 % (ed.v. 83,6 %). Asiakasomistajat keräsivät vuoden 2020 aikana Bonusta 29,7 M€ (ed.v. 29,1 M€). Tämän lisäksi asiakasomistajat saivat 0,6 M€ maksutapaetua maksaessaan S-Pankin korteilla.

Liikevaihto pysyi lähes edellisvuoden tasolla

Osuuskauppa Hämeenmaa -konsernin liikevaihto vuonna 2020 oli 978,8 M€. Liikevaihto laski vuoteen 2019 verrattuna 0,6 %. Liikevaihto kasvoi markettoimialalla ja laski muiden toimialojen osalta. Liikevaihto jakautui liiketoimintaryhmille siten, että markettoimialan liikevaihto oli 699,4 M€ (+7 % ed.v.), liikennemyymlä- ja polttonestetoimialan 118,7 M€ (-18 % ed.v.), käyttötavarakaupan 27,5 M€ (-33 % ed.v.), majoitus- ja ravitsemistoimialan 22,2 M€ (-36 % ed.v.) sekä auto-kaupan 101,0 M€ (-2 % ed.v.). Loppuosa liikevaihdosta (9,9 M€) koostuu Hämeenmaan Kiinteistöt Oy:n ulkoisilta vuokralaisilta saaduista vuokratuotoista. Käyttötavarakaupan liikevaihto sisältää tavaratalo- ja rautakaupan liikevaihdon.

Markettauassa hyvää kasvua

Vuonna 2019 S-ryhmän päivittäistavarakaupan markkinaosuus laski 46,6 prosentista 46,2 prosenttiin. Hämeenmaan alueella markkinaosuus oli tätä korkeampi ja säilyi ennallaan.

Päivittäistavarakauppa ry:n mukaan Suomen päivittäistavarakauppa kasvoi viime vuonna 8,6 % vuoteen 2019 verrattuna. Päivittäistavaroiden myynti kasvoi eniten hypermarketeissa, kaikkiaan 11,5 %.

Hämeenmaa-konsernin päivittäistavarakauppa kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 8,2 %. Markkinaosuuden ennakoidaan pysyneen ennallaan. Päivittäistavarakauppaa harjoitettiin kolmen liike-merkin alla 6 Prismassa, 39 S-marketissa ja 24 Sallissa.

Myynti kasvoi eniten pienmyymäläketjussa, 13 %, erityisesti kesämökkipaikkakunnilla. Asiakkaiden ostokäyttäytyminen poikkeusaikana näkyi erityisesti ostokertojen harvenemisella ja keskiostoksen nousemisena. Ruoan verkkokauppa kasvoi maaliskuun jälkeen ennätysvauhtia, mutta voimakkaasta kasvusta huolimatta osuus on edelleen kokonaisuudesta pieni.

Kokonaisuudessaan markettoimialan liikevaihto kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 7 % sisältäen Prismojen käyttötavarakaupan. Vaikka yleisesti käyttötavarakaupassa verkkokauppa kasvoi voimakkaasti, oli Prismojen käyttötavarakauppa

selkeä korona-ajan voittaja. Erityisesti suojain-kauppa sekä harrastus- ja etätyöskentelyvälineet kasvattivat suosiotaan. Toimialan liikeylijäämä nousi edellisen vuoden tasolta ollen tasoltaan erinomainen.

Markettaupan strategian painopiste on hintakilpailukyvyyn säilyttämisessä ja laadun parantamisessa. Investointeja on suunnattu yhä enemmän olemassa olevan verkoston uusimiseen ja kehittämiseen. Vuoden aikana toimeenpantiin 21 myymälä uudistusta.

Markettoimialan kehittämistoimenpiteet suunnattiin usealle paikkakunnalle. Holman Prisma Lahdessa uudistettiin täysin, ja energiatehokas Prisma avattiin uudistuneena kesäkuussa. Lahdessa laajennettiin myös S-market Ahtialaa sekä uudistettiin S-marketit Villähde, Metsäkangas, Hennala ja Sokos. Lisäksi uudistettiin seuraavat S-marketit: Sysmä, Padasjoki, Heinola, Hauho, Goodman (Hämeenlinna), Turenki ja Harvialantie. Saleista uudistettiin Metsäpelto, Humppila, Läyliäinen, Ypäjä ja Myrskylä sekä avattiin uusi Sale Käikälä Hämeenlinnaan.

Koronapandemia vähensi liikkumista

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppaa konserni harjoittaa ABC-merkin alla. Toimialalla oli vuoden lopussa 8 liikennemyymälää, 29 polttoaineenmyyntiautomaattia ja 14 autopesulaa.

Polttonesteiden volyymit vähenivät koko valtakunnassa n. 6 %, ja samaan aikaan polttonesteiden hinnat laskivat keskimäärin 8 % vuoteen 2019 verrattuna.

ABC-polttonesteiden markkinaosuus Hämeenmaan toimialueella kasvoi hieman vuonna 2019. Markkinaosuuden ennakoidaan hieman laskevan vuonna 2020. Toimialan liikeylijäämä laski edellisestä vuodesta, mutta oli edelleen tasoltaan hyvä.

Koronapandemia pienensi merkittävästi pääteiden liikennettä, mikä näkyi valtakunnallisesti liikennemyymälöiden ravintola- ja markettaupassa. Myynti väheni vuoden 2020 aikana 21,5 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Toimialan investoinnit suuntautuivat vuoden 2020 aikana liikennemyymälän uudistamiseen

Padasjoella; Hämeenlinnan Tiiriössä uudistettiin liikennemyymälän market.

Korona sekä kuritti että vauhditti käyttötavarakauppaa

Konserni harjoittaa tavaratalokauppaa ensi kesänä 65-vuotissyntymäpäiviään viettävässä Lahden Sokos-tavaratalossa. Lisäksi Hämeenmaalla on neljä kauneuden erikoisliikettä, jotka toimivat Emotion-brändin alla: Emotion Goodman ja Emotion Tiiriö Hämeenlinnassa, Emotion Riihimäki sekä Emotion Forssa. Lahdessa toiminut Emotion Syke lopetti liiketoimintansa 30.9.2020 antaakseen tilaa kauppakeskukseen rakentuvalle Prismalle. Rautakauppaa konserni harjoittaa Hämeenmaan Rauta Oy:n Hämeenlinnassa sijaitsevassa Kodin Terra -tavaratalossa.

Muoti- ja urheilukauppa ry:n mukaan vaatteiden myynti laski Suomessa viime vuonna 18,0 %. Tavaratalo- ja markettaupan vaatteiden myynti laski valtakunnallisesti 16,6 %. Viime vuonna 21,0 % vaatteista myytiin Suomessa tavarataloista tai marketeista. Vastaavasti jalkineiden myynti laski Suomessa yhteensä 16,0 %, ja tavaratalo- ja markettaupassa myynti laski 17,6 %. Vuoden 2020 aikana 21,0 % jalkineista myytiin Suomessa tavarataloista tai marketeista.

Päivittäistavarakauppa ry:n mukaan tavaratalo- ja hypermarketketjujen valtakunnallinen liikevaihto kasvoi vuoden 2020 tammi-joulukuussa 1,1 % edelliseen vuoteen verrattuna (käyttötavarat). Kodin- ja vapaa-ajan tuoteryhmässä kertyi kasvua 7,6 %. Pukeutumisen tuoteryhmän liikevaihto sen sijaan supistui tammi-joulukuussa 16,9 %.

Rauta- ja sisustuskaupan yhdistyksen Rasi ry:n mukaan rautakaupan valtakunnallinen myynti kasvoi viime vuonna 4,8 %. Rautakaupan vuoden 2020 myynnin kasvuluvut ovat poikkeuksellisen korkeat. Tilastoissa ei ainakaan viimeiseen 10 vuoteen ole saavutettu vastaavia kehityksiä.

Valtakunnallista trendiä mukaillen Hämeenmaan käyttötavarakaupan myynti supistui Sokos Lahdessa ja Hämeenmaan Emotioneissa. Kodin Terra Hämeenlinnan myynti puolestaan kasvoi valtakunnallista kehitystä paremmin. Liikeylijäämä oli positiivinen rautakaupassa ja kauneuden

erikoisliikeketjussa, mutta painui negatiiviseksi tavaratalokaupassa. Käyttötavarakaupan vuoden 2020 investoinnit rajoittuivat korjausinvestointeihin.

Majoitus- ja ravitsemistoimialan vaikea vuosi

Matkailu- ja ravitsemistoimialan vuosi oli alan historian vaikein. Valtakunnallisesti S-ryhmän hotellien ja ravintoloiden myynti laski 47 % vuonna 2020. Hämeenmaan majoitus- ja ravitsemistoimialan liikevaihto laski edelliseen vuoteen verrattuna 36 %.

Matkailu- ja ravintola-ala kamppaili lähes koko viime vuoden koronaviruspandemian mukanaan tuomien haasteiden kanssa. Maailmanlaajuisesti on arvioitu, että kahdeksan kymmenestä hotellihuoneesta oli vuonna 2020 tyhjänä matkailun täyspysähdyksen jälkeen.

Hämeenmaan majoitus- ja ravitsemistoimialan merkittävimmät investointikohteet olivat uuden Svenni eatery -ravintolan avaaminen Hämeenlinnan keskustaan ja Prisma Hämeenlinnan ravintola-maailman täysuudistus. Vuoden 2020 lopussa Lahdessa suljettiin kaksi pubia: Butcher & Banker sekä Iloinen Kulkija.

Toimialan liikeylijäämä heikkeni merkittävästi edellisestä vuodesta ollen tappiollinen.

Vuoden 2020 lopussa toimialalla oli 3 hotellia ravintoloihin ja muuta ravintolatoimintaa 15 eri liikepaikassa.

Autokaupassa olosuhteisiin nähden kohtuullinen vuosi

Autokauppaa konserni harjoittaa tytäryhtiössään Vesijärven Auto Oy:ssä Lahdessa, Hämeenlinnassa ja Hyvinkäällä. Vesijärven Auto Oy myy Toyota- (Lahti, Hämeenlinna ja Hyvinkää), Ford- (Lahti, Hämeenlinna ja Hyvinkää), Skoda- (Hämeenlinna ja Hyvinkää), Kia- (Hyvinkää), Mitsubishi- (Hyvinkää) ja Mazda-merkkisiä (Hämeenlinna) uusia autoja. Yhtiön kaikki toimipaikat myyvät myös käytettyjä autoja sekä huoltavat ja korjaavat autoja. Lisäksi Lahdessa ja Hämeenlinnassa on katsastuspalvelut.

Vuonna 2020 autokaupassa tapahtui laskua uusien autojen ensirekisteröintien osalta. Valtakunnallinen henkilöautojen rekisteröintimäärä oli

15,6 % alhaisempi kuin edellisenä vuotena. Vuonna 2020 uusien henkilöautojen kokonaisrekisteröintimäärä jäi 96 415 autoon, kun se vuonna 2019 oli 114 200 autoa. Uusia pakettiautoja rekisteröitiin 12,7 % vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Hämeenmaan myymät automerkit sijoittuvat valtakunnallisissa markkinaosuustilastoissa hyvin: Toyota 14,0 % (1. sija), Skoda 10,3 % (3.), Kia 7,3 % (5.), Ford 6,3 % (6.), Mitsubishi 1,7 % (17.) sekä Mazda 1,0 % (20.). Pakettiautoissa Ford oli selkeä markkinajohtaja 25,2 % osuudellaan. Toyota oli neljännellä sijalla 12,5 % markkinaosuudella.

Vuoden 2020 aikana Vesijärven Auto Oy myi yhteensä 5 613 autoa, joista 2 178 oli uusia henkilö- ja pakettiautoja. Yhtiö liikevaihto väheni edelliseen vuoteen verrattuna 2 %. Vähennys oli pienempi kuin toimialalla keskimäärin.

Yhtiön liikeylijäämä pysyi edellisen vuoden tasolla ollen tasoltaan välttävä. Tulosta rasitti koronapandemian vaikutus henkilö- ja pakettiautojen markkinaa laskevasti.

Investoinnit 62,4 M€

Hämeenmaa-konserni investoi viime vuonna edelleen voimakkaasti toimipaikkaverkostonsa kehittämiseen Kanta- ja Päijät-Hämeessä. Konsernin bruttoinvestoinnit olivat 62,4 M€ (ed.v. 62,1 M€). Käyttöomaisuutta myytiin yhteensä 3,8 M€:lla (ed.v. 9,8 M€).

Tuleviin uusinvestointeihin ja laajennuksiin liittyen Hämeenmaan Kiinteistöt Oy osti KOy Jukolanraitin, KOy Jukolantorin sekä KOy Anianpellon Markkinakeskuksen koko osakekannan.

Lisäksi ostettiin Hämeenlinnan Vaakunan hotelli-kiinteistö KOy Hämeenlinnan Possentie 7 ja Lahden Tonttilassa sijaitseva liikerakennus Joutjärven Liikekeskus (Ahtialantie 37).

Em. investointien lisäksi ostettiin rahoitusyhtiön hallussa ollut autotalon kiinteistö Lahden Renkomäessä.

Muutokset konsernirakenteessa

Osuuskauppa Hämeenmaa -konsernin konsernirakenteessa tapahtui muutoksia, kun Hämeenmaan

Kiinteistöt Oy osti loput KOy Jokioisten Torikeskuk- sen osakkeista sekä kaikki osakkeet seuraavista yhtiöistä: KOy Hämeenlinnan Possentie 7, KOy Anianpellon Markkinakeskus, KOy Jukolantori ja KOy Jukolanraitti. Konsernirakennetta selkeytet- tiin fuusioimalla KOy Hämeenlinnan Länsikeskus, KOy Jokioisten Torikeskus ja KOy Hämeenlinna Possentie 7 emoyhtiönsä Hämeenmaan Kiinteis- töt Oy:öön.

Poikkeusaikaa ja yhteistyötä

Konsernin henkilöstömäärä oli vuoden lopussa 2 914 (-42 ed.v.). Kokoaikaisiksi työsuhteiksi muu- tettuna määrä vastaa 2 072 henkilöä (-50 ed.v.). Markettoimialalla työsuhteita oli 1 919 (+74), lii- kennemyymälä- ja polttonestetoimialalla 275 (-32), tavaratalotoimialalla 77 (-22), majoitus- ja ravitsemistoimialalla 365 (-37), autokaupassa 152 (-17), rautakaupassa 31 (-2) ja konsernin tuki- toiminnoissa 95 (-6).

Kesätyöpaikkoja voitiin koronatilanteesta johtuen tarjota hieman normaalia pienempi määrä. Lo- pulta kesätoissa oli noin 550 kanta- ja päijäthämä- läistä nuorta. Heistä reilu puolet oli Tutustu ja tie- naa -harjoittelijoita. Kesätöihin haki jälleen tuhan- sia kanta- ja päijäthämläisiä nuoria. Kesätyönte- kijöiden rekrytoinneissa jatkettiin videohaastatte- lujen hyödyntämistä, joka työkaluna sopi vallitse- vaan tilanteeseen hienosti.

Ristiintyöskentelyä korona-arjessa

Covid-19-pandemia väritti vahvasti koko viime vuotta myös henkilöstötoiminnoissa. Keväällä pandemiaan liittyvät toimenpiteet lähtivät lii- keelle vauhdilla. Tilanteessa laadittiin paljon oh- jeistuksia sekä esimiehille että työntekijöille. Ra- vintoloiden rajoitustoimien ja sulkemisten seu- rauksena MaRa-toimialan työntekijöistä siirrettiin halukkaita marketteihin töihin. Osittain jouduttiin myös käyttämään lomautuksia, koska työtä ei riit- tänyt kaikille. Ristiintyöskentelyn avulla saatiin myös markettoimialalle lisätyövoimaa, jota tarvit- tiin myynnin lisääntyessä. Kevään aikana marke- teissa työskenteli noin 150 MaRa-toimialan työn- tekijää. Ristiintyöskentely toimialojen yli jatkui myös kesän ajan, jolloin marketeissa työskenteli noin 50 maralaista. Myös syyskaudella osa mara- laisista ja muutama työntekijä

käyttötavarakaupasta ovat jatkaneet työskentelyä markettoimipaikoissa.

Poikkeusaika on antanut useille hämeenmaalai- sille mahdollisuuden työskennellä yli toimialarajo- jen. Tämä on vahvistanut henkilöstön osaamista ja yhteistyötaitoja. Myös ymmärrys toimialojen eri- laisista tehtävistä on lisääntynyt. Ristiintyösken- tely poikkeustilanteessa on myös herättänyt kiin- nostuksen työskennellä jatkuvasti toimialarajojen yli. Pyrimmekin tukemaan ristiintyöskentelyä myös jatkossa esimerkiksi tarjoamalla mahdolli- suutta perehdytysvuoroihin markettoimipai- koissa.

HR-järjestelmien osalta digiloikka jatkui vuonna 2020. Uuden PeCu- (People and Culture) HR-järjes- telmän käyttöä koulutettiin ja harjoiteltiin alku- vuoden ajan. Alkukesästä lanseerattiin Elli-työvuo- rosuunnittelujärjestelmän mobiiliversio, Mobiili Elli, josta työntekijät muun muassa pääsevät näke- mään omat työvuoronsa. Muut digitaaliset viestin- nän kanavat (Workplace ja Workplace Chat) va- kiintuivat käyttöön aktiivisina ja vuorovaikuttei- sina viestinnän työkaluina.

Henkilöstön työtyytyväisyys parani

Poikkeustilanteesta huolimatta vuosittaisen työ- yhteisötutkimuksen (TYT) tulokset paranivat sel- västi edellisvuodesta ollen 77,3 asteikolla 0-100 (ed.v. 74,7). Tällä tuloksella Osuuskauppa Hä- meenmaa nousi AAA erinomainen -luokkaan. Tut- kimukseen vastasi 90,2 % henkilöstöstä. Työyhtei- sötutkimuksen mukaan vahvuuksiamme ovat vas- tuualueiden selkeys, toimenpiteet kyselyn tulos- ten perusteella ja työnantajan tukema ammatilli- nen kehittyminen. Edelleen parantamista tarvi- taan vielä työn mielenkiintoisuuden lisäämiseksi, osallistamisen ja aloitteiden tekemisen mahdolis- tamiseksi sekä oman työn tärkeyden korostamisen osalta.

Viimesykyisyiseen työyhteisötutkimukseen sisältyi myös koronaosio, jolla kartoitettiin henkilöstön ajatuksia poikkeusajan viestinnästä ja yrityksessä toteutetuista turvallisuustoimenpiteistä. Työnte- kijät kokivat, että koronaviestintä sekä henkilös- tön terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi tehdyt toimenpiteet on hoidettu Hämeenmaassa hyvin.

Osuuskauppa Hämeenmaan hallinto

Osuuskauppa Hämeenmaan toimitusjohtajana on toiminut Olli Vormisto varamiehenään talousjohtaja Jouni Viljanen. Hämeenmaan johtoryhmän muodostavat toimitusjohtajan lisäksi talousjohtaja, 4 toimialajohtajaa ja henkilöstöjohtaja.

Osuuskauppa Hämeenmaan hallitukseen ovat kuuluneet Olli Vormisto, Juha Hertsi, Jussi Maksimainen, Minna Patosalmi ja Jussi Suomaa. Hallitus kokoontui 15 kertaa vuoden 2020 aikana.

Hallintoneuvostoon kuuluu 23 jäsentä, joista 2 on henkilöstön edustajia. Hallintoneuvoston jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallintoneuvoston puheenjohtajana on toiminut Jarkko Rautaoja ja varapuheenjohtajana Nina Sillanpää. Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2020 aikana 4 kertaa.

Edustajiston varsinainen kevätkokous pidettiin 9.6. ja syyskokous 17.11.2020.

Tulos hyvällä tasolla

Hyvästä markettauksen myyntekehityksestä ja kokonaisuudessaan tarkasta kulujen hallinnasta johtuen vuodesta 2020 muodostui Hämeenmaakonsernille ennustettua parempi.

Konsernin poistot ja arvonalennukset olivat yhteensä 36,2 M€. Ne kasvoivat 2,2 M€ edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu johtui rakennus- ja kalustoinvestoinneista.

Konsernin liikeylijäämä oli 33,6 M€ kasvaen edellisestä vuodesta 0,8 M€. Suhteellisesti liikeylijäämä oli 3,4 % liikevaihdosta, edellisenä vuonna 3,3 %.

Konsernin korolliset velat kasvoivat 11,1 M€. Rahoitustuotot olivat 1,8 M€ (ed.v. 1,3 M€). Rahoitustuottojen/-kulujen suhteellinen osuus liikevaihdosta oli 0,19 % (ed.v. 0,13 %). Konsernin maksuvalmius säilyi hyvänä likvidien varojen ollessa vuoden lopussa 55,6 M€ (ed.v. 53,5 M€).

Konsernin ylijäämä ennen veroja oli 35,4 M€ kasvaen edellisestä vuodesta 1,4 M€. Verojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 28,7 M€ (ed.v. 27,9 M€).

Oma pääoma vahvistui

Konsernin oma pääoma lisättyä vähemmistöosuudella oli 395,4 M€ (ed.v. 366,6 M€).

Omavaraisuusaste oli 73,6 % (ed.v. 70,6 %). Taseen loppusumma kasvoi 537,6 M€:oon edellisen vuoden 519,8 M€:sta.

Alkavan vuoden näkymät

Vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla voimassa olevat koronarajoitukset vaikuttavat vahvasti talouteen. Koronarokotteiden jakelusta sekä vaikuttavuudesta riippuu, miten ja millä aikataululla taloutta voidaan avata. Arvioidaan, että vuoden toisella puoliskolla suurin osa Suomen ja Euroopan väestöstä on rokotettu. Tämä mahdollistaisi rajoitteiden purkamisen asteittain sekä talouden vaiheittaisen avautumisen.

Matkailu- ja ravitsemiskaupan kysynnän osalta alkuvuoden näkymät ovat edelleen hyvin epävarmat. Kysyntään vaikuttavat keskeisesti erilaisten rajoitteiden kesto ja laajuus, rokotteiden saatavuus sekä yleinen maailmantalouden tilanne. Patoutunutta kysyntää on kuitenkin nähtävissä, ja elpyminen alkanee hitaasti kotimaan vapaa-ajan matkailun ja ravintolakaupan vetämänä. Kansainvälisen matkailun osalta epävarmuutta on merkittävästi enemmän. Autokaupan vuosi käynnistyi hieman uudenaikaisissa merkeissä, kun Osuuskauppa Hämeenmaan ja Kymen Seudun Osuuskaupan autokauppojen liiketoiminnot yhdistyivät 1.1.2021. Uuden yhtiön nimi on Nelipyörä Oy. Fuusion odotetaan tuovan toimintaan selkeitä synergiahyötyjä sekä nostavan Nelipyörä Oy:n myyntiä.

Osuuskauppa Hämeenmaa -konserni jatkaa toimipaikkaverkostonsa kehittämistä myös vuonna 2021. Konsernin liikevaihdon odotetaan hieman kasvavan edellisestä vuodesta. Tuloksen odotetaan yleisen suhdannetilanteen ja koronapandemian takia toteutuvan jonkin verran vuoden 2020 tasoa pienempänä.

Riskit ja epävarmuustekijät

Strategialähtöisen ja koko organisaation kattavan riskienhallinnan tarve on tunnistettu Hämeenmaa-konsernissa. Erityisesti on kiinnitetty huomiota strategisten tavoitteiden saavuttamista uhkaavien riskien hallintaan. Hämeenmaassa nähdään riskienhallinta strategisena kilpailutekijänä, jolla voidaan vaikuttaa strategioiden toteutumiseen. Riskienhallinnassa käytetään

vaihtoehtolaskelmia, ja riskienhallinta on integroitu osaksi johtamisprosessia. Konsernin korollista vierasta pääomaa on korkosuojattu rahoitusstrategian mukaisesti vuoden 2022 loppuun saakka.

Hämeenmaa-konsernin liiketoimintaan liittyvät ympäristöriskit tunnistetaan ja analysoidaan osana liiketoimintariskejä vuosittain. Merkittävimmät ympäristönäkökohdat ja niihin liittyvät toimenpiteet sekä tunnusluvut julkaistaan keväällä 2021 internetissä osana koko S-ryhmän vastuullisuusraporttia.

Keskeisimmät Hämeenmaa-konsernin liiketoiminta sekä taloudellista asemaa ja tulosta kuvaavat tunnusluvut sisältyvät tämän tilinpäätöksen liitetietoihin.

[Osuuskauppa Hämeenmaan hallituksen esitys tuloksen käsittelystä](#)

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 22 040 665,22 euroa käytetään seuraavasti:

- siirretään vararahastoon 5 000 000,00 euroa
- jätetään edellisten tilikausien ylijäämätilille 17 040 665,22 euroa.

Lahdessa 16.2.2021

Osuuskauppa Hämeenmaa

Hallitus

Tuloslaskelma

	Konserni				Osuuskauppa			
	2020		2019		2020		2019	
Lukevaihto	978 797 342,22		985 067 236,48		856 719 825,11		851 641 605,16	
Luketoiminnan muut tuotot	1 604 758,67		3 536 394,61		641 950,30		375 413,21	
Materiaalit ja palvelut								
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	746 259 191,79		750 440 563,26		652 093 063,09		646 570 137,79	
Ulkopuoliset palvelut	1 026 229,16		1 936 210,61		1 217 046,77		2 087 367,64	
Henkilöstökulut								
Palkat ja palkkiot	75 040 100,03		76 061 316,08		65 573 609,34		65 638 603,99	
Henkilösivukulut	15 305 686,19		16 755 191,78		13 282 771,31		14 391 626,35	
Poistot ja arvonalentumiset	36 192 638,35		33 975 930,26		9 110 137,50		7 328 835,44	
Luketoiminnan muut kulut								
Toimintilavuokrat	6 418 029,92		8 327 553,63		41 758 167,05		45 192 793,65	
Muut kulut	66 588 023,82		68 328 625,87		43 130 119,25		84 888 286,30	
Lukelijäämä (-) / alijäämä	33 572 201,63		32 778 239,60		31 196 861,10		27 736 553,77	
Osuus osakkuusyritysten voitosta / tappiosta	35 372,15		9 127,52					
Rahoitustuotot ja -kulut	1 787 192,78		1 242 005,47		2 479 290,53		2 576 485,56	
Ylijäämä (alijäämä) ennen veroja	35 394 766,56		34 029 372,59		33 676 151,63		30 313 039,33	
Tilinpäätössuorat					-6 529 711,05		-2 422 348,49	
Tuloverot	-6 725 667,73		-6 214 304,05		-5 105 775,36		-4 987 093,22	
Vahemmistosisuudet	-10 120,84		36 849,46					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	28 658 977,99		27 851 918,00		22 040 665,22		22 903 597,62	

Tase

	Konserni				Osuuskauppa			
	2020		2019		2020		2019	
VASTAAVAA								
PYSYVÄT VASTAAVAT								
Aineettomat hyödykkeet	13 181 384,32		12 565 643,32		831 613,59		747 425,48	
Aineelliset hyödykkeet	353 647 317,18		331 916 527,06		36 119 048,63		29 104 037,14	
Sijoitukset								
Osuudet saman konsernin yrityksissä					164 138 180,93		112 138 180,93	
Osakkuusyritysosakkeet	36 807 177,47		36 378 805,32					
Muut sijoitukset	3 899 245,21		3 483 961,31		156 179 223,18		165 254 766,29	
	407 535 124,18		384 344 937,01		357 268 066,33		307 244 409,84	
VAIHTUVAT VASTAAVAT								
Vaihto-omaisuus	54 746 374,28		59 529 789,35		38 318 394,10		38 346 005,55	
Pitkäaikaiset saamiset	3 000,00		3 000,00		3 000,00		3 000,00	
Laskennalliset verosaamiset	3 441 607,42		3 867 686,55					
Lyhytaikaiset saamiset	16 216 645,52		18 567 583,70		15 555 103,41		22 650 435,26	
Rahat ja pankkisaamiset	55 619 223,77		53 473 454,52		26 591 695,86		47 923 979,31	
	130 026 850,99		135 441 514,12		80 468 193,37		108 923 420,12	
	537 561 975,17		519 786 451,13		437 736 259,70		416 167 829,96	
VASTATTAVAA								
OMA PÄÄOMA								
Osuuspääoma	14 530 097,97		14 530 097,97		14 530 097,97		14 530 097,97	
Käyvän arvon rahasto	-914 954,23		-850 582,43		-914 954,23		-850 582,43	
Vararahasto	52 529 661,13		50 529 661,13		52 529 661,13		50 529 661,13	
Osuusmaksurahasto	1 863 352,16		1 749 186,25		1 863 352,16		1 749 186,25	
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio	296 292 127,44		270 383 001,96		215 128 171,41		194 224 573,79	
Tilikauden ylijäämä	28 658 977,99		27 851 918,00		22 040 665,22		22 903 597,62	
	392 959 262,46		364 193 282,88		305 176 993,66		283 086 534,33	
VÄHEMMISTÖOSUUKSET	2 432 373,38		2 427 329,79					
PAKOLLISET VARAUKSET	5 909 800,00		7 695 650,00					
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ					8 085 363,08		3 908 657,41	
VIERAS PÄÄOMA								
Pitkäaikainen vieras pääoma	21 187 500,00		29 008 800,48		21 187 500,00		29 000 000,00	
Laskennalliset verovelat	7 403 236,49		8 080 048,22					
Lyhytaikainen vieras pääoma	107 669 802,84		108 381 339,76		103 286 402,96		100 172 638,22	
	136 260 539,33		145 470 188,46		124 473 902,96		129 172 638,22	
	537 561 975,17		519 786 451,13		437 736 259,70		416 167 829,96	

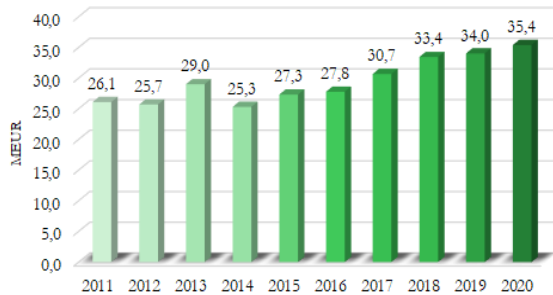
Rahoituslaskelma

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
LIIKETOIMINTA				
Lükeylijäämä	33 572 201,63	32 778 239,60	31 196 861,10	27 736 553,77
Oikaisut likeylijäämään	(1) 33 644 808,21	(1) 29 140 864,88	(1) 9 127 921,38	(1) 7 348 822,05
Käyttöpääoman muutos	(2) -12 374 180,96	(2) -1 666 209,66	(2) -11 003 419,34	(2) -5 531 011,39
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituserää ja veroja	54 842 828,88	60 252 894,82	29 321 363,14	29 554 364,43
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-538 559,33	-2 290 457,94	-589 876,37	-2 303 859,61
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	673 681,37	464 130,49	1 488 932,42	1 908 426,51
Maksetut tuloverot	-7 001 770,42	-6 767 370,39	-5 032 344,58	-5 337 495,73
Liiketoiminnan rahavirta	47 976 180,50	51 659 196,98	25 188 074,61	23 821 435,60
INVESTOINNIT				
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-61 722 846,50	-60 065 137,65	-16 592 923,49	-15 627 263,04
Investoinnit muihin sijoituksiin	-823 875,81	-1 762 361,00	-52 530 456,73	-439 000,00
Myönnettyt lainat				-18 500 000,00
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	3 842 604,64	9 496 005,18	365 802,51	561 644,85
Lainasaamisten takaisinmaksut			9 605 999,84	8 856 000,12
Saadut osingot investoinneista	1 599 419,60	2 990 356,72	1 583 657,90	2 967 729,22
Investointien rahavirta	-57 104 698,07	-49 341 136,75	-57 567 919,97	-22 180 888,85
RAHOITUS				
Pitkäaikaisten lainojen nostot	25 000 000,00	20 000 000,00	25 000 000,00	20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-14 044 900,36	-19 500 000,00	-14 062 500,00	-19 500 000,00
Lyhytaikaisten lainojen nostot				
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-20 543,73		
Osuusmaksujen lisäys(+)/vähennys(-)	114 165,91	160 347,20	114 165,91	160 347,20
Maksetut osuuspääoman korot	-4 104,00	-3 653,00	-4 104,00	-3 653,00
Rahoituksen rahavirta	11 065 161,55	636 150,47	11 047 561,91	656 694,20
Rahavarojen muutos, lisäys(+)/vähennys(-)	1 936 643,98	2 954 210,70	-21 332 283,45	2 297 240,95
Rahavarat tilikauden alussa	53 473 454,52	50 512 424,96	47 923 979,31	45 626 738,36
Rahavarat tilikaudella ostetuissa yhtiöissä	209 125,27	6 818,86		
Rahavarat tilikauden lopussa	55 619 223,77	53 473 454,52	26 591 695,86	47 923 979,31
Muutos, kasvu (+)/vähennys (-)	1 936 643,98	2 954 210,70	-21 332 283,45	2 297 240,95
(1) Oikaisut likeylijäämään				
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja -tappiot (+)	-761 980,14	-3 102 715,38	17 783,88	19 986,61
Poistot ja arvonalentumiset	36 192 638,35	33 975 930,26	9 110 137,50	7 328 833,44
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-1 785 850,00	-1 732 350,00		
	33 644 808,21	29 140 864,88	9 127 921,38	7 348 822,05
(2) Käyttöpääoman muutos				
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos, lisäys (-)/vähennys (+)	2 613 006,77	-2 305 381,48	7 022 186,53	-6 366 321,99
Vaihto-omaisuuden muutos, lisäys (-)/vähennys (+)	4 783 415,07	-4 125 578,73	27 611,45	-1 309 243,54
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos, lisäys (+)/vähennys (-)	-19 770 602,80	4 764 750,55	-18 053 217,32	2 144 554,14
	-12 374 180,96	-1 666 209,66	-11 003 419,34	-5 531 011,39

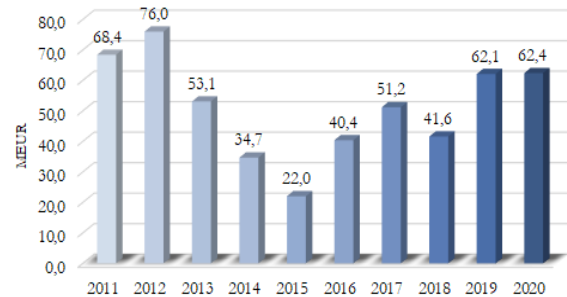
Vuosi 2020 kuvina ja kaavioina

Talous

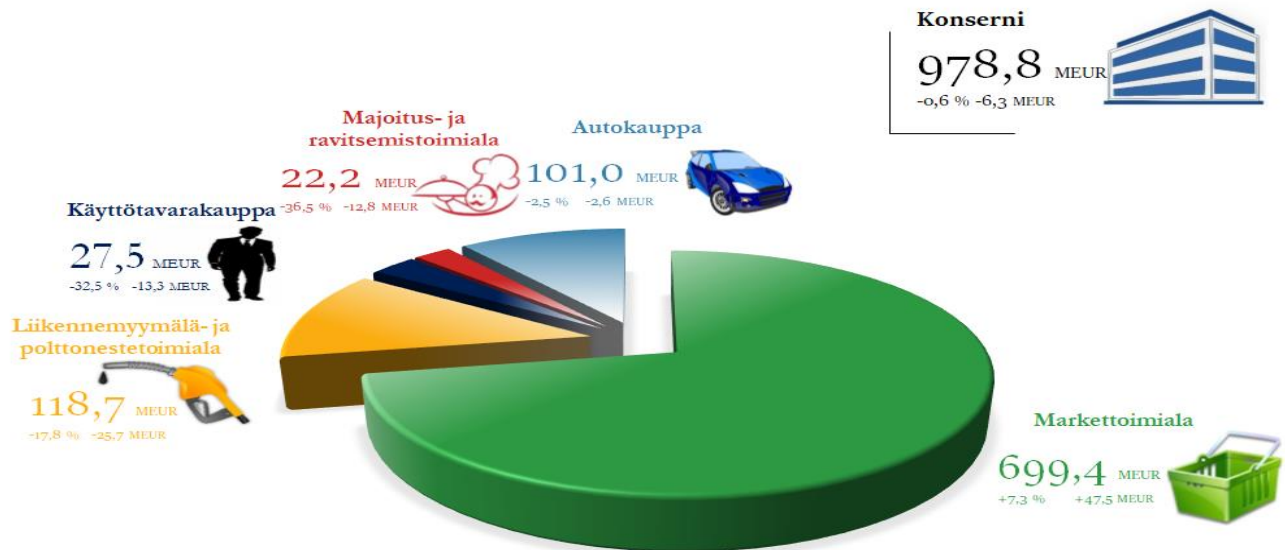
Toiminnan tulos

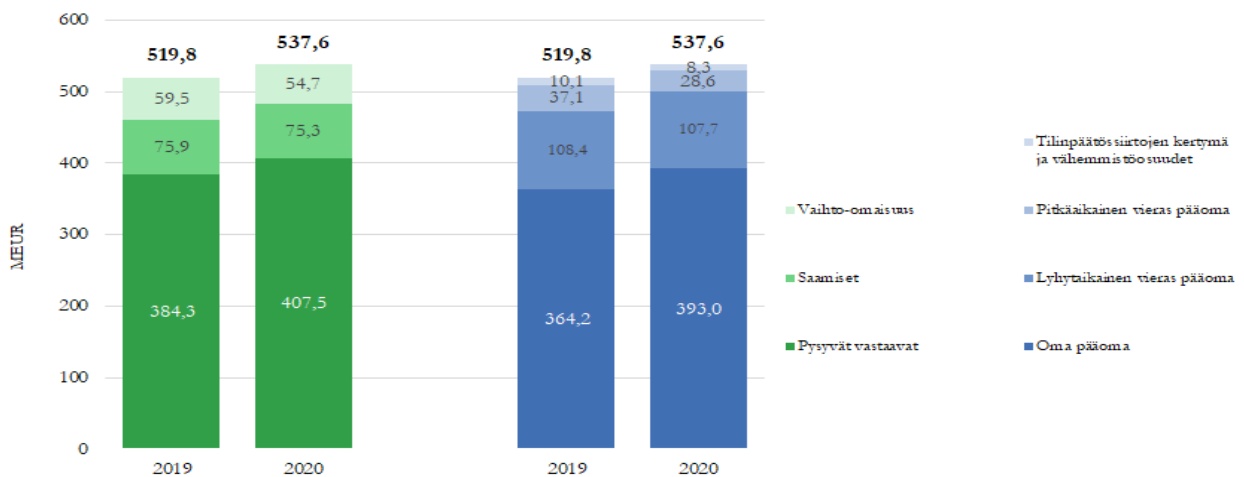
Investoinnit

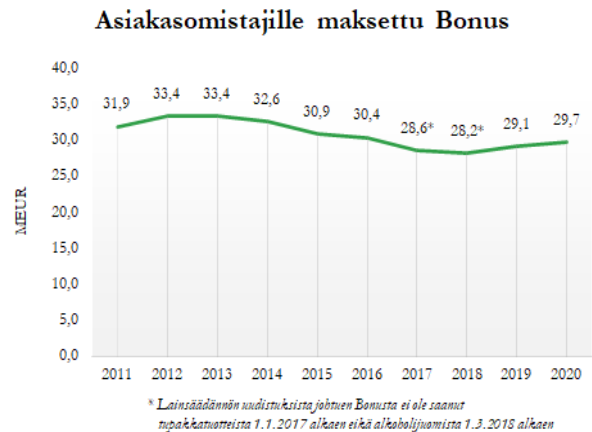
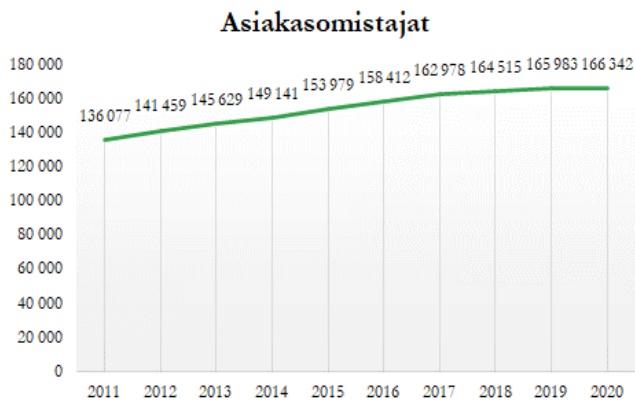
LIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN

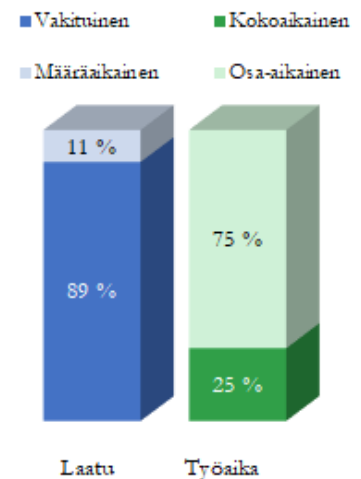
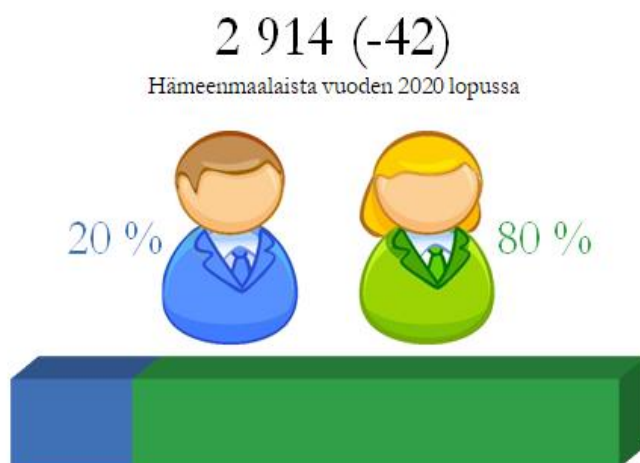
Tase

Asiakasomistajuus

Henkilöstö

Hämeenmaan palveluverkosto

Toimimme Kanta- ja Päijät-Hämeessä

Prisma	6 kpl
S-market	39 kpl
Sale	23 kpl
Kodin Terra	1 kpl
Sokos	1 kpl
Emotion	4 kpl
Autokaupat	5 kpl
Hotellit	3 kpl
Ravintolat ja kahvilat	28 kpl
ABC liikennemyymälät	8 kpl
ABC automaattiasemat	29 kpl
ABC CarWash	14 kpl

 HÄMEENMAA

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu voimassa olevien sääntöjen mukaisesti. Rahoituslaskelma on laadittu Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen 30.1.2007 mukaista epäsuoraa rahoituslaskelmamuotoa soveltaen.

Konsernirakenne

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät Osuuskauppa Hämeenmaan lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa Osuuskauppa Hämeenmaalla on välittömästi tai välillisesti enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamista äänistä tai joissa sillä muutoin on määräämisvalta. Emo-osuuskaupan lisäksi konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat yhtiöt: Nelipyörä Oy (ent. Vesijärven Auto Oy) (100 %), Hämeenmaan Kiinteistöt Oy (100 %), Liipolanmäen Ostoskeskus Oy (52,61 %), Kiinteistö Oy Lahden Hämeenkatu 20 (70,57 %), Kiinteistö Oy Heinolan Torikatu 5 (50,02 %), Kiinteistö Oy Keijutie 15 (100 %), Metsäpellon Liikekeskus Oy (91,33 %), Kiinteistö Oy Lahden Aleksanterinkatu 19-21 (100 %), Hämeenmaan HyviS Oy (100 %), Kiinteistö Oy Hämeenlinnan Brahenkatu 33 (100 %), Kiinteistö Oy Rakokivi (94,06 %), Hämeenmaan Rauta Oy (100 %), Kiinteistö Oy Elocinkulma 3 (100 %), Kiinteistö Oy Anianpellon Markkinakeskus (100 %), Kiinteistö Oy Jukolanraitti (100 %) ja Kiinteistö Oy Jukolantori (100 %).

Vertailukelpoisuus

Osuuskauppa Hämeenmaan vuodet 2019 ja 2020 ovat keskenään vertailukelpoisia.

Keskinäinen osakkeenomistus

Konsernin sisäinen osakeomistus on tilinpäätöksessä eliminoitu hankintamenomenetelmän mukaan, jolloin tytäryhtiöosakkeiden hankintameno on eliminoitu tytäryhtiöiden hankintahetken omia pääomia vastaan. Ennen 1.1.1999 hankittujen osakkeiden hankintamenon eliminointien käsitteilyssä on sovellettu siirtymäsäännöksen nojalla aikaisempaa eliminointimenettelyä, jossa ei ole otettu huomioon vapaaehtoisia varauksia ja poistoeroa laskennallisella verovelalla vähennettynä.

Sisäiset liiketapahtumat, katteet, vähemmistöosuudet

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, käyttöomaisuuden sisäiset myyntivoitot ja -tappiot sekä keskinäiset saamiset ja velat. Vähemmistöosuudet tytäryhtiöiden omista pääomista ja tuloksista on erotettu ja esitetty erikseen tilinpäätöksessä.

Osakkuusyhtiöt

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät Osuuskauppa Hämeenmaan kaikki osakkuusyhtiöt. Ne on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiöiden tilikauden tuloksesta on esitetty erikseen tilinpäätöksessä. Konsernin osakkuusyhtiöt eivät harjoita liiketoimintaa.

Ulkomaanrahan määräiset velat ja saamiset

Ulkomaanrahan määräisiä saamisia ja velkoja ei ollut.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankinnasta aiheutuneiden muuttuvien menojen tai jälleenhankintamenojen tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä alinta arvoa käyttäen. Käytettyjen autojen kaupassa on sovellettu ns. yksinkertaistettua marginaaliverotusmenettelyä. Tilinpäätöstä laadittaessa on vaihto-omaisuuden hankintamenon aktivoitavasta määrästä vähennetty laskennallinen arvonalisäveron osuus. Autokaupan varaosavaraston sekä tavaratalotoimialan varasto on laskettu keskihankintahintamenetelmällä.

Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuus on taseessa arvostettu muuttuvien menojen mukaiseen hankintamenuun vähennettynä vuosittain kirjanpidossa tehdyillä poistoilla. Konserniyhtiöiden tuloslaskelmissa ja taseissa suunnitelman mukaisten poistojen ja kirjattujen poistojen erotus esitetään tilinpäätössiirtotoina ja tilinpäätössiirtojen kertymänä. Kulumatoman käyttöomaisuuden poistamattoman

hankintamenon pysyvät arvonalennukset on kirjattu kuluiksi arvonalennuksina.

Leasing

Leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusarvopaperit on arvostettu hankintameno.

Komitoitua luottolimiittä ei ole esitetty taseessa.

Johdannaissopimukset

Osuuskauppa Hämeenmaa käyttää johdannaisia ainoastaan korkoriskin suojaamistarkoituksessa. Koronvaihtosopimusten käypä arvo on määritetty diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetkeen käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja.

Vaihtuvakorkoisten velkojen ja leasing-sopimusten suojaamistarkoituksessa solmittujen johdannaisten käyvän arvon muutokset on kirjattu oman pääoman käyvän arvon rahastoon ja vastakirjaus siirtovelkoihin. Realisoituneet kassavirrat on kirjattu tuloslaskelman rahoituskuluihin ajan kulumisen perusteella.

Vastaiset menot ja menetykset

Vastaiset menot ja menetykset, joihin on sitouduttu tai joiden toteutumista pidetään

todennäköisenä, on kirjattu kuluiksi luonteensa mukaisesti asianomaiseen kuluerään. Taseessa kyseiset kuluvaraukset on esitetty pakollisina varauksina.

Tilinpäätössiirrot, laskennallinen verovelka ja -saaminen

Tilinpäätössiirrot muodostuvat poistoerosta, joka konserniin kuuluvien yritysten taseissa on esitetty tilinpäätössiirtojen kertymänä. Konsernitaseessa poistoero ja hyllypoisto on kirjattu omaan pääomaan ja laskennalliseksi verovelaksi / laskennalliseksi verosaamiseksi.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Konserniyhtiöiden pakollisista varauksista johtuva laskennallinen verosaaminen on esitetty liitetiedoissa. Konsernitaseessa erä on verosaamisissa. Poistoerosta ja hyllypoistoista aiheutuva laskennallinen verovelka on esitetty sekä liitetiedoissa että konsernitaseessa. Johdannaissopimuksista aiheutuva verosaaminen on ilmoitettu ainoastaan liitetiedoissa.

Eläkejärjestelyt

Osuuskauppa Hämeenmaa -konsernin palveluksessa oleville entisen Elonvaran jäsenille on otettu lisäeläkevakuutus, jolla turvataan eläkekassan sääntöjä vastaavat ansaitut ja tulevat eläke-edut.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
1. Liikevaihto toimialoittain				
Markketoimiala	699,4	651,9	699,4	651,9
Majoitus- ja ravitsemistoimiala	22,2	35,0	22,2	35,0
Likennemyymälä- ja polttonestetoimiala	118,7	144,4	118,7	144,4
Käyttötavarakauppa	27,5	40,8	14,5	18,3
Autokauppa	101,0	103,6	0,0	0,0
Kunteistöt ja sisäiset erät	10,0	9,4	1,9	2,0
Yhteensä MEUR	978,8	985,1	856,7	851,6
2. Liiketoiminnan muut tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	804 060,61	3 149 392,20	3 429,84	2 859,25
Vuokratuotot	466 725,73	362 114,40	314 844,43	360 068,10
Avustukset	306 984,57		306 984,57	
Vahingonkorvaustuotot	16 536,17	13 502,15	6 239,87	1 100,00
Muut liiketoiminnan muut tuotot	10 451,59	11 385,86	10 451,59	11 385,86
Yhteensä	1 604 758,67	3 536 394,61	641 950,30	375 413,21
3. Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	741 475 976,72	755 317 271,46	652 065 451,64	647 879 381,33
Varastojen muutos (+/-)	4 783 215,07	-4 876 708,20	27 611,45	-1 309 243,54
Yhteensä	746 259 191,79	750 440 563,26	652 093 063,09	646 570 137,79
4a. Henkilöstökulut				
Palkat	75 040 100,03	76 061 316,08	65 573 609,34	65 638 603,99
Eläkekulut	12 751 508,02	14 178 275,80	10 999 750,08	12 116 763,78
Muut henkilösivukulut	2 554 178,17	2 576 915,98	2 283 021,23	2 274 862,57
Yhteensä	90 345 786,22	92 816 507,86	78 856 380,65	80 030 230,34
Luontoisetujen raha-arvo	623 766,03	661 471,27	283 687,99	265 484,32
Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot esitetty jäljempänä kohdassa 22	90 969 552,25	93 477 979,13	79 140 068,64	80 295 714,66
4b. Tilintarkastajien palkkiot				
Tilikauden aikana tilintarkastuksista maksetut palkkiot	45 565,12	41 215,10	37 750,00	34 200,00
5. Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	27 819 613,14	24 662 767,07	9 110 137,50	7 328 835,44
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	8 373 025,21	9 313 163,19	0,00	0,00
Yhteensä	36 192 638,35	33 975 930,26	9 110 137,50	7 328 835,44
Poistojen tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien erittelykohtiin				

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat käyttöomaisuuden alkuperäiseen hankintamenoon ja arvioituun taloudelliseen pitoaikaan. Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:				
Aineettomat oikeudet	3 - 4 v.	3 - 4 v.		
Muut pitkävaikutteiset menot	5 - 30 v.	5 - 30 v.		
Rakennukset ja rakennelmat	6 - 30 v.	6 - 30 v.		
Koneet ja kalusto	3 - 7 v.	3 - 7 v.		
Muut aineelliset hyödykkeet	10 v.	10 v.		
1.1.2018 alkaen poistot on laskettu kohteen käyttöönottoaikakauden alusta.				
6. Liiketoiminnan muut kulut				
Vapaaehtoiset henkilösivukulut			2 367 912,80	2 322 679,51
Kiinteistö-, kalusto- ja tarvikkekulut			23 974 717,55	23 518 133,01
Markkinointi-, hallinto- ja muut kulut			16 787 488,90	17 230 287,22
Yhteensä			43 130 119,25	43 071 099,74
7. Rahoitustuotot ja -kulut				
Osinkotuotot omistusyhteisyyksiltä	1 110 217,30	2 371 954,22	1 110 217,30	2 371 954,22
Osinkotuotot muulta	489 202,30	618 402,50	473 440,60	595 775,00
Sijoituksista yhteensä	1 599 419,60	2 990 356,72	1 583 657,90	2 967 729,22
Muut rahoitus- ja korkotuotot				
Samanaikainen konsernin yrityksiltä	0,00	0,00	1 478 947,05	1 896 478,02
Muulta	730 041,39	538 343,92	10 270,83	12 375,16
Yhteensä	730 041,39	538 343,92	1 489 217,88	1 908 853,18
8. Korko- ja rahoitustuotot yhteensä	2 329 460,99	3 528 700,64	3 072 875,78	4 876 582,40
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista				
Osakkeiden ja osuuksien arvonalentumiset	0,00	120,15	0,00	120,15
Arvon alentumiset pys.vast. sijoituksista yhteensä	0,00	120,15	0,00	120,15
Korko- ja muut rahoituskulut				
Omistusyhteisyyksille	112,56	3,57	0,00	0,00
Muulle	542 155,65	2 286 571,45	593 585,25	2 299 976,69
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	542 268,21	2 286 575,02	593 585,25	2 299 976,69
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	-35 372,15	-9 127,52	0,00	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	1 822 564,93	1 251 132,99	2 479 290,53	2 576 485,56

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
9. Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	0,00	0,00	4 176 705,67	479 348,49
Saadut ja annetut konserniavustukset	0,00	0,00	2 353 005,38	1 943 000,00
Taseen poistoeron muutos	0,00	0,00	6 529 711,05	2 422 348,49
10. Tuloverot				
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta (+/-)	6 596 408,66	7 057 366,98	5 121 358,33	4 987 927,46
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta ed. tilikausilta (+/-)	605 582,17	-2 380,89	-15 582,97	-834,24
Laskennallisen verovelan/-saamisen muutos	-476 323,10	-840 682,04	0,00	0,00
Verotettavan tulon mukaiset verot	6 725 667,73	6 214 304,05	5 105 775,36	4 987 093,22
Laskennallinen verosaaminen				
Kirjanpitoon kirjatut	3 441 431,65	3 867 686,55	0,00	0,00
Kirjanpitoon kirjaamattomat	0,00	0,00	241 526,70	241 526,70
Kirjanpitoon kirjaamattomat (käyvän arvon rahasto)	-182 990,85	-170 116,49	-182 990,85	-170 116,49
	3 258 440,80	3 697 570,06	58 535,85	71 410,21
Laskennallinen verovelka				
Kirjanpitoon kirjatut	-7 403 236,49	-8 080 048,22	0,00	0,00
Kirjanpitoon kirjaamattomat	0,00	0,00	-1 617 072,62	-781 731,48
	-7 403 236,49	-8 080 048,22	-1 617 072,62	-781 731,48
Laskennallinen verosaaminen/-velka yhteensä	-4 144 795,69	-4 382 478,16	-1 558 536,77	-710 321,27

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
11. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet				
Pysyvien vastaavien esittely				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	1 624 809,60	1 530 166,19	205 861,28	101 738,08
Lisäykset 1.1.-31.12.	64 189,63	93 123,60	56 640,63	73 197,60
Vähennykset 1.1.-31.12.	-70 676,00	-29 405,79	0,00	0,00
Suorot enien välillä 1.1.-31.12.	67 314,20	30 925,60	67 314,20	30 925,60
Hankintameno 31.12.	1 685 637,43	1 624 809,60	329 816,11	205 861,28
Kertyneet poistot 1.1.	860 249,67	830 172,03	95 257,59	69 378,08
Vähennysten ja suorojen kertyneet poistot	-70 676,00	-29 405,79	0,00	0,00
Tilikauden poisto	102 966,43	59 483,43	47 820,69	25 879,51
Kertyneet poistot 31.12.	892 540,10	860 249,67	143 078,28	95 257,59
Kirjanpitoarvo 31.12.	793 097,33	764 559,93	186 737,83	110 603,69
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	11 341 564,57	12 241 564,57	11 341 564,57	11 341 564,57
Loppuunpoistettujen nollaus	0,00	-900 000,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	11 341 564,57	11 341 564,57	11 341 564,57	11 341 564,57
Kertyneet poistot 1.1.	11 341 564,57	12 241 564,57	11 341 564,57	11 341 564,57
Loppuunpoistettujen nollaus	0,00	-900 000,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	11 341 564,57	11 341 564,57	11 341 564,57	11 341 564,57
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	29 823 250,68	30 300 545,63	1 941 759,63	1 800 225,74
Lisäykset 1.1.-31.12.	0,00	222 558,40	0,00	141 533,89
Vähennykset 1.1.-31.12.	-2 439 929,41	-1 681 862,61	0,00	0,00
Suorot enien välillä 1.1.-31.12.	1 930 977,81	982 009,26	185 980,10	0,00
Hankintameno 31.12.	29 314 299,08	29 823 250,68	2 127 739,73	1 941 759,63
Kertyneet poistot 1.1.	18 022 167,30	18 059 988,00	1 304 937,84	1 145 306,56
Vähennysten ja suorojen kertyneet poistot	-2 394 448,86	-1 529 141,68	0,00	0,00
Tilikauden poisto	1 298 293,65	1 491 320,98	177 926,13	159 631,28
Kertyneet poistot 31.12.	16 926 012,09	18 022 167,30	1 482 863,97	1 304 937,84
Kirjanpitoarvo 31.12.	12 388 286,99	11 801 083,38	644 875,76	636 821,79
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	13 181 384,32	12 565 643,31	831 613,59	747 425,48

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	81 784 485,23	75 652 217,54	183 222,23	183 222,23
Lisäykset 1.1.-31.12.	3 159 430,08	6 248 875,30	0,00	0,00
Vähennykset 1.1.-31.12.	-295 477,00	-76 033,77	0,00	0,00
Suorot erien välillä 1.1.-31.12.	975 159,12	-40 573,84	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	85 623 597,43	81 784 485,23	183 222,23	183 222,23
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	252 226,60	60 492,15	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	191 734,45	0,00	0,00
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	252 226,60	252 226,60	0,00	0,00
Maanvuokraoikeudet 1.1.	258 375,00	258 375,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	258 375,00	258 375,00	0,00	0,00
Lütyymismaksut 1.1.	126 951,89	16 597,13	0,00	0,00
Suorot erien välillä 1.1.-31.12.	35 980,38	110 354,76	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	162 932,27	126 951,89	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	85 792 678,10	81 917 585,52	183 222,23	183 222,23
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	375 442 774,07	333 253 344,45	6 070 660,22	5 469 575,04
Lisäykset 1.1.-31.12.	15 840 196,22	46 458 772,46	-30 000,00	35 842,86
Vähennykset 1.1.-31.12.	-3 046 853,67	-10 487 960,27	0,00	0,00
Suorot erien välillä 1.1.-31.12.	11 856 979,30	6 218 617,43	0,00	565 242,32
Hankintameno 31.12.	400 093 095,92	375 442 774,07	6 040 660,22	6 070 660,22
Kertyneet poistot 1.1.	161 466 776,05	123 016 482,52	3 755 179,07	3 272 708,32
Vähennysten ja suutojen kertyneet poistot	-626 256,27	14 777 622,06	0,00	0,00
Tilikauden poisto	15 555 455,05	17 093 080,29	451 728,95	482 470,75
Arvonalennukset	8 363 025,21	6 579 591,18	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	184 759 000,04	161 466 776,05	4 206 908,02	3 755 179,07
Kirjanpitoarvo 31.12.	215 334 095,88	213 975 998,02	1 833 752,20	2 315 481,15

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	52 941 402,14	40 854 907,89	41 773 898,00	29 287 974,73
Lisäykset 1.1.-31.12.	5 633 322,69	7 220 659,45	4 593 814,74	6 009 189,75
Vähennykset 1.1.-31.12.	-1 803 495,35	-3 513 137,94	-709 835,99	-1 752 384,97
Suorot erien välillä 1.1.-31.12.	10 132 454,79	8 378 972,74	10 078 274,85	8 229 118,49
Hankintameno 31.12.	66 903 684,27	52 941 402,14	55 736 151,60	41 773 898,00
Kertyneet poistot 1.1.	24 202 491,21	17 952 350,19	15 989 037,40	10 503 937,01
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-666 313,73	-2 017 810,86	-326 249,60	-1 175 753,51
Tilikauden poisto	10 251 856,24	8 255 831,88	8 432 661,73	6 660 853,90
Arvonlennukset	10 000,00	12 120,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	33 798 033,72	24 202 491,21	24 095 449,53	15 989 037,40
Kirjanpitoarvo 31.12.	33 105 650,55	28 738 910,93	31 640 702,07	25 784 860,60
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	5 364 120,49	5 339 652,98	85 569,36	85 569,36
Lisäykset 1.1.-31.12.	15 046,13	21 531,20	0,00	0,00
Vähennykset 1.1.-31.12.	0,00	-7 063,69	0,00	0,00
Suorot erien välillä 1.1.-31.12.	174 320,01	10 000,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	5 553 486,63	5 364 120,49	85 569,36	85 569,36
Kertyneet poistot 1.1.	3 996 224,49	3 710 520,13	83 569,36	83 569,36
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	15 940,50	-7 063,69	0,00	0,00
Tilikauden poisto	274 733,36	292 768,05	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	4 286 898,35	3 996 224,49	83 569,36	83 569,36
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 266 588,28	1 367 896,00	2 000,00	2 000,00
Aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	5 916 136,59	1 241 013,39	818 473,16	276 260,62
Lisäykset 1.1.-31.12.	36 530 688,27	20 365 429,15	11 972 468,12	9 367 498,95
Suorot erien välillä 1.1.-31.12.	-24 298 520,49	-15 690 305,95	-10 331 569,15	-8 825 286,41
Hankintameno 31.12.	18 148 304,37	5 916 136,59	2 459 372,13	818 473,16
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	353 647 317,18	331 916 527,06	36 119 048,63	29 104 037,14

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
12. Sijoitukset				
Osakkeet saman konsernin yrityksissä				
Hankintameno 1.1.			112 138 180,93	112 138 180,93
Lisäykset 1.1.-31.12.			52 000 000,00	0,00
Vähennykset 1.1.-31.12.			0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			164 138 180,93	112 138 180,93
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Määrä 1.1.			128 925 321,53	119 281 321,65
Lisäykset 1.1.-31.12.			0,00	19 238 000,01
Vähennykset 1.1.-31.12.			-9 605 999,84	-9 594 000,13
Määrä 31.12.			119 319 321,69	128 925 321,53
Osakkeet omistusyhteisyriksissä				
Hankintameno 1.1.	36 378 805,32	35 400 277,80	35 503 127,92	35 064 127,92
Lisäykset 1.1.-31.12.	428 372,15	978 527,52	393 000,00	439 000,00
Hankintameno 31.12.	36 807 177,47	36 378 805,32	35 896 127,92	35 503 127,92
Muut osakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.1.	3 587 706,13	2 799 865,28	826 485,03	831 605,18
Lisäykset 1.1.-31.12.	201 598,93	792 961,00	137 456,73	0,00
Vähennykset 1.1.-31.12.	0,00	-5 120,15	0,00	-5 120,15
Hankintameno 31.12.	3 789 305,06	3 587 706,13	963 941,76	826 485,03
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	547 606,18	547 606,18	168,19	168,19
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	547 606,18	547 606,18	168,19	168,19
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 241 698,88	3 040 099,95	963 773,57	826 316,84
Muut saamiset muilta				
Sijoitusten lainasaamiset 1.1.	78 195,44	78 195,44	0,00	0,00
Vähennykset 1.1.-31.12.	-13 619,17	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten lainasaamiset 31.12.	64 576,27	78 195,44	0,00	0,00
Liittymismaksusaamiset 1.1.	365 665,93	365 665,93	0,00	0,00
Lisäykset 1.1.-31.12.	227 304,13	0,00	0,00	0,00
Liittymismaksusaamiset 31.12.	592 970,06	365 665,93	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	40 706 422,67	39 862 766,63	320 317 404,11	277 392 947,22

13. Hämeenmaa-konsernin osuudet muissa yrityksissä

Konserniyritykset (yhdistellään tytäryhtiöinä konsernitilinpäätökseen)

	Yhtiön kotipaikka	Omistuosuus-%	
		Emoyhtiö	Konserni
Emoyhtiön omistamat konserniosakkeet			
Hämeenmaan Kiinteistöt Oy	Lahti	100,00	
Vesijärven Auto Oy	Lahti	100,00	
Kiint. Oy Lahden Hämeenkatu 20	Lahti	70,57	
Kiint. Oy Heinolan Torikatu 5	Heinola	50,02	
Hämeenmaan Hyvis Oy	Lahti	100,00	
Hämeenmaan Rauta Oy	Lahti	100,00	
Konserniyhtiöiden omistamat konserniosakkeet			
Liipolanmäen Ostoskeskus Oy	Lahti		52,61
Kiint. Oy Keijutie 15	Lahti		100,00
Metsäpellon Liikekeskus Oy	Lahti		91,33
Kiint. Oy Lahden Aleksanterinkatu 19-21	Lahti		100,00
Kiint. Oy Hämeenlinnan Brahenkatu 33	Hämeenlinna		100,00
Kiint. Oy Rakokivi	Lahti		94,06
Kiint. Oy Elocinkulma 3	Lahti		100,00
Kiint. Oy Anianpellon Markkinakeskus	Lahti		100,00
Kiint. Oy Jukolanraitti	Hämeenlinna		100,00
Kiint. Oy Jukolantori	Hämeenlinna		100,00

Osakkuusyrietykset (yhdistellään osakkuusyrietyksinä konsernitilinpäätökseen)

	Yhtiön kotipaikka	Omistuosuus-%	
		Emoyhtiö	Konserni
As Oy Hätilänkivi	Hämeenlinna		23,89
Kiint. Oy Elocinkulma 1	Lahti		28,59

Omistusyhteyseritykset

SOK	Helsinki	7,30	
S-Pankki Oy	Helsinki	2,90	
S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy	Helsinki	6,20	
S-Voima Oy	Helsinki	7,30	

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
14. Vaihto-omaisuus				
Tavarat	54 746 374,28	59 529 789,35	38 318 394,10	38 346 005,55
Yhteensä	54 746 374,28	59 529 789,35	38 318 394,10	38 346 005,55
15. Pitkäaikaiset saamiset				
Laskennallinen verosaaminen	3 441 431,65	3 867 686,55	0,00	0,00
Laskennallinen verosaaminen käyvän arvon rahastosta	-182 990,85	-170 116,49	0,00	0,00
Yhteensä	3 258 440,80	3 697 570,06	0,00	0,00
Muut saamiset				
Korottomat pitkäaikaiset muut saamiset	3 000,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	3 261 440,80	3 700 570,06	3 000,00	3 000,00
16. Lyhytaikaiset saamiset				
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	10 163 173,44	11 932 473,18	7 126 948,03	8 880 498,90
Lainasaamiset	0,00	0,00	4 628 323,92	9 303 136,51
Muut lyhytaikaiset saamiset	869 875,45	33 815,89	27 200,05	49,98
Verosaamiset	310 810,71	781 251,39	281 641,67	355 122,43
Siirtosaamiset	4 872 785,92	5 820 043,24	3 490 989,74	4 111 677,42
Yhteensä	16 216 645,52	18 567 583,70	15 555 103,41	22 650 485,24
Josta saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Myyntisaamiset			117 250,80	326 343,12
Lainasaamiset			4 628 323,92	9 303 136,51
Siirtosaamiset			712,13	426,67
Yhteensä			4 746 286,85	9 629 906,30
Josta saamiset omistusyhteisyrityksiltä				
Myyntisaamiset	2 895 062,74	3 222 970,86	2 672 969,66	3 046 338,93
Siirtosaamiset	3 268 376,37	4 112 755,15	3 170 685,82	3 911 531,87
Yhteensä	6 163 439,11	7 335 726,01	5 843 655,48	6 957 870,80
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
Henkilöstökulut	212,00	3 100,00	0,00	861,00
Tavarakaupan oikaisuerät	3 765 191,75	4 753 748,09	3 427 355,86	4 021 419,87
Rahoituserät	268 980,84	215 492,89	712,13	426,67
Verosaamiset	530 392,99	781 251,39	0,00	0,00
Muut	308 008,34	66 450,87	62 921,75	88 969,88
Siirtosaamiset yhteensä	4 872 785,92	5 820 043,24	3 490 989,74	4 111 677,42

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
17. Oma pääoma				
Osuuspääoma				
Osuuspääoma 1.1.	14 530 097,97	14 530 097,97	14 530 097,97	14 530 097,97
Osuuspääoma 31.12.	14 530 097,97	14 530 097,97	14 530 097,97	14 530 097,97
Käyvän arvon rahasto 1.1.	-850 582,43	-2 185 238,54	-850 582,43	-2 185 238,54
Rahavirran suojaussuhteisiin kuuluvien johdannaisten arvonmuutokset tilikauden aikana	-261 431,63	-520 777,90	-261 431,63	-520 777,90
opo:sta pois kirjattu ja tulolaskelmassa esitetty määrä	197 059,83	1 855 434,01	197 059,83	1 855 434,01
Käyvän arvon rahasto 31.12.	-914 954,23	-850 582,43	-914 954,23	-850 582,43
Vararahasto 1.1.	50 529 661,13	40 529 661,13	50 529 661,13	40 529 661,13
Lisäys	2 000 000,00	10 000 000,00	2 000 000,00	10 000 000,00
Vararahasto 31.12.	52 529 661,13	50 529 661,13	52 529 661,13	50 529 661,13
Muut rahastot				
Osuusmaksurahasto 1.1.	1 749 186,25	1 588 839,05	1 749 186,25	1 588 839,05
Lisäys	114 165,91	160 347,20	114 165,91	160 347,20
Muut rahastot 31.12.	1 863 352,16	1 749 186,25	1 863 352,16	1 749 186,25
Käyttörahasto 1.1.	3 166 097,60	3 166 097,60	3 166 097,60	3 166 097,60
Käyttörahasto 31.12.	3 166 097,60	3 166 097,60	3 166 097,60	3 166 097,60
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 1.1.	295 068 822,36	277 216 904,36	213 962 073,81	201 058 476,19
Siirto vararahastoon	-2 000 000,00	-10 000 000,00	-2 000 000,00	-10 000 000,00
Fuusiosta siirtynyt oman pääoman osuus poistoerosta	57 207,48	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 31.12.	293 126 029,84	267 216 904,36	211 962 073,81	191 058 476,19
Tilikauden ylijäämä	28 658 977,99	27 851 918,00	22 040 665,22	22 903 597,62
Oma pääoma yhteensä	392 959 262,46	364 193 282,88	305 176 993,66	283 086 534,33
Maksamaton osuuspääoma 31.12.			312 568,83	427 190,34
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.				
Käyttörahasto	3 166 097,60	3 166 097,60	3 166 097,60	3 166 097,60
Osuusmaksurahasto	1 863 352,16	1 749 186,25	1 863 352,16	1 749 186,25
Käyvän arvon rahasto	-914 954,23	-850 582,43	-914 954,23	-850 582,43
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio (+/-)	293 126 029,84	267 216 904,36	211 962 073,81	191 058 476,19
Tilikauden ylijäämä/tappio (+/-)	28 658 977,99	27 851 918,00	22 040 665,22	22 903 597,62
Tilinpäätössiirt. kertymästä omaan pääomaan merkitty osuus (-)	-29 975 379,78	-32 849 079,02	0,00	0,00
Osuusmaksujen nopeutetun palautuksen yhteismäärä	-23 817,67	-18 886,07	-23 817,67	-18 886,07
Valtiolta saatu uudelleentyöllistämisen tuki	-306 984,57	0,00	-306 984,57	0,00
Valtiolta saatu määräaikaikainen kustannustuki	-493 015,43	0,00	-493 015,43	0,00
Yhteensä	295 900 305,91	266 265 558,69	237 293 416,89	218 007 889,16

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
18. Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero				
Aineettomat oikeudet			38 757,79	13 073,49
Muut pitkävaikutteiset menot			35 078,39	43 502,46
Rakennukset ja rakennelmat			-312 628,00	-208 803,95
Rakennusten tekniset laitteet poistoero			2 743,39	2 297,88
Koneet ja kalusto			8 321 411,51	4 058 587,53
Muut aineelliset hyödykkeet			0,00	0,00
Yhteensä			8 085 363,08	3 908 657,41
Pakolliset varaukset				
Vastaiset menot vuokratiloista	4 709 800,00	6 345 650,00		
Muut vastaiset menot	1 200 000,00	1 350 000,00	0,00	0,00
Yhteensä	5 909 800,00	7 695 650,00	0,00	0,00
Laskennallinen verovelka				
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	7 493 844,95	8 212 269,76	0,00	0,00
Jaksotuseroista johtuvat	-90 608,46	-132 221,54	0,00	0,00
Yhteensä	7 403 236,49	8 080 048,22	0,00	0,00
19. Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	21 187 500,00	29 008 800,48	21 187 500,00	29 000 000,00
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	21 187 500,00	29 008 800,48	21 187 500,00	29 000 000,00
20. Lyhytaikainen vieras pääoma				
Velat muille				
Lainat rahoituslaitoksilta	36 414 322,30	17 504 400,18	36 250 000,00	17 500 000,00
Saadut ennakot	117 146,32	210 699,43	76 258,74	113 135,53
Ostovelat	36 117 539,02	56 532 172,45	31 018 617,69	48 952 108,17
Muut lyhytaikaiset velat	5 701 219,55	6 235 660,37	4 989 700,23	5 235 833,28
Suirtovelat	29 319 575,65	27 898 407,33	30 951 826,30	28 371 561,24
Yhteensä	107 669 802,84	108 381 339,76	103 286 402,96	100 172 638,22
Josta velat saman konsernin yrityksille				
Ostovelat			43 205,01	278 913,44
Muut lyhytaikaiset velat			2 353 005,38	1 943 000,00
Suirtovelat			4 092 236,08	2 085 438,03
Yhteensä			6 488 446,47	4 307 351,47
Josta velat omistusyhteisyrityksille				
Ostovelat	25 077 952,60	42 769 095,70	24 149 877,54	42 061 353,60
Suirtovelat	296 457,69	262 217,54	255 476,98	220 249,99
Yhteensä	25 374 410,29	43 031 313,24	24 405 354,52	42 281 603,59

	Konsermi		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Henkilöstökulut	22 452 687,18	22 739 747,91	20 123 534,89	20 191 631,41
Rahoituserät	16 561,11	12 852,23	16 561,11	12 852,23
Johdannaisvelat	914 954,23	850 582,43	914 954,23	850 582,43
Verot	635 857,09	608 957,80	0,00	0,00
Bonus- ja maksutapaetuvelka	2 931 734,11	2 869 163,33	2 879 844,72	2 826 742,27
Konserniavustus	0,00	0,00	2 353 005,38	1 943 000,00
Ostojen oikaisuerät	319 855,36	379 080,62	242 300,71	225 563,27
Siirtovelat konserniyhtiöille	0,00	0,00	4 092 236,08	2 085 438,03
Vuokrajaksotukset	159 353,03	171 069,91	0,00	0,00
Käinteistöverojaotukset	850 214,73	0,00	0,00	0,00
Muut	1 037 358,81	266 953,10	329 389,18	235 751,60
Siirtovelat yhteensä	29 318 575,65	27 898 407,33	30 951 826,30	28 371 561,24

Tuloveroja koskevat liitetiedot

Esitetty edellä kohdassa 10.

20b. Ravitsemisyntetysten uudelleentyöllistämisen tukemista ja toiminnan rajoitusten hyvittämistä koskevan lain mukaisen toteumaperusteisen rajoituksen toteutuminen

Osuuskauppa Hämeenmaan ravintoloiden asiakasilat ovat olleet suljettuina lakimääräisenä rajoituskautena 4.4. - 31.5.2020. Osuuskauppa on saanut Suomen valtiolta hyvitystä rajoituskaudelta 493.015,43 euroa, joka on merkitty tilikauden tuloslaskelmassa liikevaihtoon.

Osuuskaupan ravintolatoiminnan tappio rajoituskaudelta oli 1.710.323 euroa, kun vertailukaudelta huhti-toukokuu 2019 tappio oli 26.912 euroa. Tulos on siten pienentynyt 1.683.411 eurolla. Vakuutuslaitoksilta ei ole saatu korvauksia toiminnan keskeyttämisestä rajoituskaudelta, joten valtiolta saadun hyvityksen määrä 493.015,43 euroa ei ylitä sille laissa määrättyä enimmäismäärää. Tappio rajoituskaudelta ja vertailukaudelta on määritetty soveltaen tilinpäätöksen laadinnassa noudatettavia periaatteita.

Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä

	Konsermi		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
21a. Henkilöstön lukumäärä 31.12. kokoaikaisiksi muutettuna	2 072	2 122	1 875	1 886
21b. Henkilökunnan lukumäärä 31.12. ryhmittäin				
Kokoaikaiset	741	756	579	576
Osa-aikaiset	2 078	2 061	2 036	2 016
Tarvittaessa kutsuttavat	95	139	90	134
Yhteensä	2 914	2 956	2 705	2 726

21c. Johdon palkat, palkkiot ja eläkesitoumukset

Vuosi 2020			
	Palkat	Lisäeläkemaksut	Yhteensä
Johdoryhmä	1 850 185,86	348 003,63	2 198 189,49
Hallitus	83 800,00	0,00	83 800,00
Hallintoneuvosto	90 800,00	0,00	90 800,00
Yhteensä	2 024 785,86	348 003,63	2 372 789,49

Vuosi 2019			
	Palkat	Lisäeläkemaksut	Yhteensä
Johdoryhmä	1 784 414,55	333 003,26	2 117 417,81
Hallitus	81 300,00	0,00	81 300,00
Hallintoneuvosto	76 570,00	0,00	76 570,00
Yhteensä	1 942 284,55	333 003,26	2 275 287,81

Liitetiedot jäsenistöstä

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
22. Jäsenmäärän muutos				
Kokonaisjäsenmäärä 1.1.			165 982	164 514
Uudet jäsenet			5 103	6 092
Eronneet			-4 744	-4 624
Muutos			359	1 468
Kokonaisjäsenmäärä 31.12.			166 341	165 982
Täyteen maksaneiden jäsenten määrä 31.12.			160 494	158 555
Osittain osuusmaksun maksaneiden määrä 31.12.			5 848	7 428

Vakuudet ja vastuusitoumukset

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
23. Vastuusitoumukset				
Annetut pantit ja vastuusitoumukset				
Pantit, jotka on annettu velkojen vakuudeksi (erityispantattuja)				
Pantit	2 239 080,11	2 239 080,11	2 239 080,11	2 239 080,11
Pantit yhteensä	2 239 080,11	2 239 080,11	2 239 080,11	2 239 080,11
Kiinnitykset				
Omassa hallussa	90 582 604,11	78 429 438,11	2 580 955,00	2 580 955,00
Yhteensä	90 582 604,11	78 429 438,11	2 580 955,00	2 580 955,00
Saman konsernin yrityksen puolesta annetut vakuudet				
Takaukset			40 005 969,47	48 793 474,54
Yhteensä			40 005 969,47	48 793 474,54
24. Muut vastuut				
Osamaksukannan takaisinostovastuut	41 604,02	40 657,40	0,00	0,00
Muut takaisinostovastuut	595 646,69	790 209,86	0,00	0,00
Yhteensä	637 250,71	830 867,26	0,00	0,00
Leasingvastuut:				
Seuraavana vuonna maksettavat	1 610 307,44	9 946 351,62	295 823,16	899 873,39
Yli vuoden kuluttua maksettavat	50 149 846,74	51 242 624,98	9 007 091,20	9 294 544,95
Yhteensä	51 760 154,18	61 188 976,60	9 302 914,36	10 194 418,34

Kiinteistöinvestointien tarkistusvastuu

Osuuskauppa Hämeenmaa on velvollinen tarkistamaan vuosina 2012 - 2020 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2029.

Osuuskauppa Hämeenmaan vastuun enimmäismäärä on 354.172,09 euroa (ed. vuonna 380.255,95 euroa).

Osuuskauppa Hämeenmaan konsernin vastuun enimmäismäärä on 11.223.545,71 euroa (ed. vuonna 11.429.470,91 euroa).

25. Muut taloudelliset vastuut

Konserni teki rahoittajansa kanssa panttaamattomuussitoumuksen toukokuussa 2003.

Muiden puolesta annetut vakuudet

Osuuskauppa Hämeenmaalla on lisäksi täytetäkausvastuu S-ryhmän logistikkakeskukset Oy:n nostamiin lainoihin, ensisijaisen vakuuden ollessa yhtiön reaaliomaisuus. Yhtiön osakkaat (pl. SOK) ovat antaneet yhtiön nykyisistä ja uusista lainoista täytetäkauksina takauksittomuksen maksimissaan 524,5 miljoonan euron summalle. Osakkaiden (pl. SOK) osuus täytetäkausvastuun kokonaissummasta määräytyy samassa suhteessa kuin osakkaat (pl. SOK) ovat omistaneet SOK:n osuuksia yhtiön perustamishetkellä. Osuuskauppa Hämeenmaan täytetäkausvastuu em. summasta on enintään 40,4 miljoonaa euroa. Ensisijaisen vakuuden arvon oletetaan kattavan nostetun lainan määrän.

Edellä mainittuun täytetäkausvastuuseen sisältyvän nostetun päävelan jäljellä oleva kokonaismäärä 31.12.2020 oli 444,5 miljoonaa euroa, josta Osuuskauppa Hämeenmaan täytetäkausvastuu on 34,2 miljoonaa euroa.

Muut vastuusitoumukset

Osakassopimuksen mukainen sitoumus vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti Osuuskauppa Hämeenmaan vastuun S-Voima Oy:n kustannuksista sisältäen myös lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot määräytyy markkinasähkön osalta osakkaan käyttämän energian mukaan, tuulivoiman ja ydinvoiman (ydinvoiman jatko-rahoittamisesta on luovuttu 2012) osalta osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa ja aurinkosähkön osalta osakkaan hallitsemille kiinteistöille rakennettuihin aurinkovoimaloiden perusteella.

S-Voima Oy:n osakkaat ovat lisäksi sopineet keskinäisestä velvollisuudesta rahoittaa yhtiön sijoituksia tuulivoiman tuotantoyhtiöihin omanpääomaneitoisesti, jolloin vastuu lähtökohtaisesti jakaantuu osakesarjoittain osakeomistuksen suhteessa. Osuuskauppa Hämeenmaan tilinpäätöshetkeen mennessä tehtyihin päätöksiin perustuva vastuu omanpääomaneitoisen rahoituksen osuudesta on arviolta yhteensä 1,1 miljoonaa euroa.

26. Riskienhallinta ja johdannaisopimukset

Osuuskauppa Hämeenmaalla on sen hallituksen hyväksymä rahoitusstrategia, joka määrittelee korkoriskin ja sen hallinnan vastuut ja valtuudet, tavoitteet, suojauksen kohteet ja käytettävät instrumentit. Osuuskaupan korkosuojauksen hallinnan kohteena on vaihtuvakorkoisten pankkilainojen ja leasingopimusten muodostama lainasalkku. Myös suunniteltujen lainojen ja leasingopimusten suojaaminen on sallittua. Hallitus on määritellyt tavoitteena olevan suojaustavoitteen koko salkulle. Suojausinstrumentteina voidaan käyttää mm. koronvaihtosopimuksia ja ostettuja korko-optioita. Korkoriskiä tarkastellaan 5 vuoden strategian mukaiselle ennustetulle korolliselle velka- ja leasingopimusmäärälle. Korkoriskin hallinnan tilanteesta raportoidaan osuuskaupan hallitukselle säännöllisesti.

	Konserni		Osuuskauppa	
	2020	2019	2020	2019
Avoin johdannaispositio	Käyvät arvot 31.12.2020	Käyvät arvot 31.12.2019	Käyvät arvot 31.12.2020	Käyvät arvot 31.12.2019
Koronvaihtosopimukset				
Kohde-etuuden arvo	80 000 000,00	95 000 000,00	80 000 000,00	95 000 000,00
Käypä arvo	-914 954,23	-850 582,43	-914 954,23	-850 582,43

Osuuskauppa Hämeenmaa käyttää koronvaihtosopimuksia vaihtuvakorkoisten velkojensa ja leasingopimustensa rahavirtojen suojaamiseen. Konsernilla oli 31.12.2020 vaihtuvakorkoisia velkoja ja taseen ulkopuolisia rahoitusleasingopimuksia 109,2 milj. euroa, joiden korkovirtaisiä on suojattu vuoden 2021 kassavirtojen osalta 60,0 milj. euron määrällisillä koronvaihtosopimuksilla ja vuoden 2022 kassavirtojen osalta 40,0 milj. euron määrällisillä koronvaihtosopimuksilla.

HALLITUKSEN ESITYS TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 22 040 665,22 euroa käytetään seuraavasti:

- siirretään vararahastoon 5 000 000,00 euroa
- jätetään edellisten tilikausien ylijäämätilille 17 040 665,22 euroa.

TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET JA TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Hallituksen ja toimitusjohtajan allekirjoitukset

Lahdessa 16. päivänä helmikuuta 2021

Olli Vormisto
Toimitusjohtaja

Juha Hertsi

Jussi Maksimainen

Minna Patosalmi

Jussi Suomaa

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Lahdessa 26. päivänä helmikuuta 2021

Panu Juonala
KHT

Otto Joki
KHT

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Osuuskauppa Hämeenmaan (y-tunnus 0910257-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2020. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan sekä konsernin että emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia konserniyri-tyksistä ja emo-osuuskunnasta niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan konsernin ja emo-osuuskunnan kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltu- vissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liitty- vät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpä- ätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen pe- rustuen, paitsi jos emo-osuuskunta tai konserni aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen var- muus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olen- naista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastusker- tomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havai- taan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suori- tettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan ta- loudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilin- päätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkas- tukseen kuuluu, että käytämme ammatillista har- kintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytök- sestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnit- telemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tar- peellisen määrän tarkoitukseen soveltu- vaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennai- nen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää

havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emo-osuuskunnan tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emo-osuuskunnan tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin, tai jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntoamme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emo-osuuskunta tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia

siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketointintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimaan sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys,

meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman ylijäämän käyttämisestä on osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto seikoista,

joita Laki ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisentukemista ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä (3:7.7 §) edellyttää.

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat siitä, että yhtiön tilinpäätöksessä on annettu tarpeellinen liitetieto sen todentamiseksi, että lain 3:7.6 §:ssä säädetty toteumaperusteinen rajoitus toteutuu.

Lausuntonamme esitämme, että toteumaperusteinen rajoitus toteutuu, kuten tilinpäätöksen liitetiedoissa on mainittu.

Lahdessa 26.2.2021

Panu Juonala
KHT

Otto Joki
KHT

Edustajisto

Osuuskauppa Hämeenmaan omistajien eli jäsen-
ten ylintä päätäntävaltaa käyttää edustajisto, jo-
hon kuuluu 45 jäsentä. Edustajiston jäsenet vali-
taan neljäksi vuodeksi kerrallaan asiakasomista-
jien keskuudessa toimeenpantavilla vaaleilla.
Edustajisto kokoontuu sääntöjen mukaan varsinai-
seen kokoukseensa keväällä ja syksyllä hallinto-
neuvoston puheenjohtajan kutsumana hallinto-
neuvoston toimeksiannosta.

Edustajiston tehtäviin kuuluvat mm. tilinpäätök-
sen vahvistaminen, vastuuvapauden myöntämi-
nen, hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkasta-
jien valinta sekä sääntömuutoksista päättäminen.

Edustajiston toimikausi on neljä vuotta. Nykyisen
edustajiston toimikausi on 2017-2020.

Hallintoneuvosto

Osuuskauppa Hämeenmaan hallintoneuvostoon
kuuluu 23 jäsentä, joista 21 on edustajiston valit-
semia. Muut kaksi ovat osuuskaupan palveluk-
sessä olevia henkilöstön edustajia. Hallintoneu-
voston toimikausi on kolme vuotta ja kunakin
vuonna kolmannes jäsenistä on erovuorossa.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituk-
sen ja toimitusjohtajan hoitamaa osuuskunnan

hallintoa ja toiminnan tarkoituksen toteutumista
parhaalla mahdollisella tavalla. Hallintoneuvosto
muun muassa valitsee hallituksen jäsenet ja toimi-
tusjohtajan sekä vahvistaa osuuskaupan strategiat
ja tavoitteet.

Hallitus

Osuuskauppa Hämeenmaan hallituksen muodos-
tavat toimitusjohtaja ja neljä hallintoneuvoston
valitsemaa jäsentä. Hallintoneuvosto valitsee jäse-
net yhdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallituk-
sen puheenjohtajana toimii sääntöjen mukaan toi-
mitusjohtaja. Hallitus valitsee keskuudestaan ka-
lenterivuodeksi kerrallaan varapuheenjohtajan.

Hallituksen tehtävänä on edistää ja hoitaa osuus-
kaupan etua ja asioita osuuskuntalain, osuuskau-
pan sääntöjen sekä edustajiston ja hallintoneuvos-
ton antamien ohjeiden ja päätösten mukaisesti.

Johtoryhmä

Johtoryhmän tehtävänä on johtaa Osuuskauppa
Hämeenmaan operatiivista toimintaa ja viedä
strategia käytäntöön. Jokainen johtoryhmän jäsen
vastaa omasta liiketoiminta- tai asiantunte-
musalueestaan.

Edustajiston jäsenet 2017-2020

Jäsenalue 1: Lahti

Honkaniemi Juhani, everstiluutnantti evp.	Lahti
Jokinen Eila, FM	Lahti
Kivimäki Tuula, laitoshuoltaja	Lahti
Koskelo Jenna, kotiäiti	Lahti
Känkänen Kari, maanviljelijä	Lahti
Lehikoinen Irmeli, ekonomi	Lahti
Lehto Rami, kansanedustaja	Lahti
Lempinen Kari, pääluottamusmies	Lahti
Natunen Salla, opiskelija	Lahti
Niemi Harri, liikkeenharjoittaja	Lahti
Niinistö Sari, terveydenhoitaja	Lahti
Puusaari Riina, suunnitteluinsinööri	Lahti
Vahter Merja, kauppias, HHJ	Lahti
Vartiainen Onerva, kauppatieteiden maisteri	Lahti
Viinikka Anneli, kodinhoitaja	Lahti

Jäsenalue 2: Asikkala, Padasjoki, Heinola, Hartola, Sysmä, Hollola, Kärkölä, Orimattila, Myrskylä

Blomerus Janne, eläkeläinen	Orimattila
Hakala Merja, yrittäjä	Heinola
Kasakkamäki-Heikkinen Auli, liikunnanohjaaja	Hollola
Lehtimäki Kirsi, sairaanhoitaja (AMK)	Heinola
Luostarinen Eino, lääketieteen lisensiaatti	Asikkala
Luukka Elina, fysioterapeutti, yrittäjä	Padasjoki
Mäkinen Kaarina, maatalousyrittäjä, farmaseutti	Hollola
Nieminen Tero, yrittäjä	Orimattila
Papinaho Sirkka-Liisa, sairaanhoitaja	Orimattila
Perkiö Irmeli, eläkeläinen	Heinola

Jäsenalue 3: Hämeenlinna, Forssa, Janakkala, Hattula, Riihimäki, Jokioinen, Tammela, Hausjärvi, Loppi, Humppila, Ypäjä

Elo Irmeli, koulutuspäällikkö	Janakkala
Hirviniemi Erja, sairaanhoitaja	Riihimäki
Jussila Samuel, agrologi (AMK), maatalousyrittäjä	Janakkala
Kaakinen Sari, sosionomi	Tammela
Kankaanmäki Päivi, fysioterapeutti, yrittäjä	Hämeenlinna
Kyhkynen Terhi, mielisairaanhoitaja	Hämeenlinna
Laakso Sirpa, myyjä, alueluottamusmies	Hämeenlinna
Lähde Joni, tuotantotyöntekijä, imitaattori	Loppi
Martikainen Mart, huoltomies	Hämeenlinna
Mustonen Hannu, yrittäjä, maanviljelijä	Humppila
Mänki Marianne, agrologi, maanviljelijä	Jokioinen
Niemelä Asko, agrologi, maanviljelijä	Loppi
Nieminen Janne, teurastaja	Forssa
Olkinuora Piia, KTM	Hämeenlinna
Rahkio Marjatta, eläinlääkäri	Hämeenlinna
Rissanen Titta, myyjä	Hämeenlinna

Romo Pekka, asianajaja, varatuomari	Hämeenlinna
Ryhtä Iikka, erikoissairaanhoitaja, eläkeläinen	Forssa
Syyrakki Sara, eläinlääkäri	Hämeenlinna
Ylitalo Anne, metsätalousyrittäjä	Tammela

Hallintoneuvosto 2020

Rautaoja Jarkko (pj.), toimitusjohtaja	Heinola
Sillanpää Nina (varapj.), varhaiskasvatuksen erityisopettaja	Riihimäki
Ala-Hemmilä Pirjo, opinto-ohjaaja	Asikkala
Hyväkkä Sari, fysioterapeutti	Orimattila
Jormanainen Lauri, vanginvartija	Riihimäki
Jussila Sari, agrologi	Sysmä
Koskinen Outi, maaseutuyrittäjä, opettaja	Turenki
Kurki-Suonio Paula, asianajaja	Lahti
Lammi Mirja, sairaanhoitaja	Riihimäki
Lanki Tommi, liikuntatoimenjohtaja	Lahti
Lehtimäki Mikko, toimitusjohtaja	Nastola
Lepola Kaisa, sosiaalijohtaja	Forssa
Oksanen Anna-Reeta, luokanopettaja	Lahti
Paulamäki Risto, luokanopettaja	Lahti
Pura Veli-Matti, maaseutuyksikön päällikkö, mv.	Tammela
Rissanen Jari, diakoni, sosionomi (AMK)	Lahti
Sieppi Päivi, ympäristöneuvontapäällikkö	Hämeenlinna
Soittila Seppo, viihdetaitelija	Hauho
Tuomalainen Tuula, pääluottamusmies	Lahti
Tuomi Juha, nuohoojamestari	Hämeenlinna
Vainio Marjo, liikennemyymäläpäällikkö	Lahti
Valkonen Pasi, yrittäjä	Hartola
Vesala Jouko, rovasti	Lahti

Hallintoneuvosto 2021

Rautaoja Jarkko (pj.), toimitusjohtaja	Heinola
Sillanpää Nina (varapj.), varhaiskasvatuksen erityisopettaja	Riihimäki
Hyväkkä Sari, fysioterapeutti	Orimattila
Jormanainen Lauri, vanginvartija	Riihimäki
Jussila Sari, agrologi	Sysmä
Koskinen Outi, maaseutuyrittäjä, opettaja	Turenki
Kurki-Suonio Paula, asianajaja	Lahti
Lammi Mirja, sairaanhoitaja	Riihimäki
Lanki Tommi, liikuntatoimenjohtaja	Lahti
Lehtimäki Mikko, toimitusjohtaja	Nastola
Lepola Kaisa, sosiaalijohtaja	Forssa
Mäentalo Mika, vanhempi rikoskonstaapeli	Heinola
Oksanen Anna-Reeta, luokanopettaja	Lahti
Paulamäki Risto, luokanopettaja	Lahti
Pura Veli-Matti, maaseutuyksikön päällikkö, mv.	Tammela
Rissanen Jari, diakoni, sosionomi (AMK)	Lahti
Sieppi Päivi, ympäristöneuvontapäällikkö	Hämeenlinna
Soittila Seppo, viihdetaitelija	Hauho
Tuomalainen Tuula, pääluottamusmies	Lahti

Tuomi Juha, nuohoojamestari
Vainio Marjo, liikennemyymäläpäällikkö
Valkonen Pasi, yrittäjä
Vesala Jouko, rovasti

Hallitus 2020

Vormisto Olli, toimitusjohtaja (pj.)
Hertsu Juha, aluekehityspäällikkö
Maksimainen Jussi, tehtaanjohtaja

Hämeenlinna
Lahti
Hartola
Lahti

Lahti
Lahti
Hollola

Patosalmi Minna, toimitusjohtaja
Suomaa Jussi, agronomi

Hallitus 2021

Vormisto Olli, toimitusjohtaja (pj.)
Hertsu Juha, aluekehityspäällikkö
Maksimainen Jussi, toimitusjohtaja
Patosalmi Minna, toimitusjohtaja
Suomaa Jussi, agronomi

Orimattila
Parola

Lahti
Lahti
Hollola
Orimattila
Parola

HÄMEENMAA

